

MAGYARI

HUNGARIA
Tp.

T. „Dunaposta“

BUDAPEST
Postafiók 151.

Főszerkesztő és szerkesztésért felelős:
dr Paál Árpád

Laptulajdonos: **SZENT LÁSZLÓ NYOMDA R.-T.**
Felelős igazgató: **FOLLMANN GÉZA**
Törvényeséki bej. szám: Tr. B. 11/11. Jun. 1938.

Főmunkatárs: **dr Gyáriás Elemér**

Továbbfolynak a tárgyalások a kormány és a magyar népkisebbség képviselői között

Bucuresti. Saját tud. A kormány és a magyar kisebbség között folytatott tárgyalásokban még nincs végleges eredmény. A magyarság képviselői: gróf Bánffy Miklós, dr Szász Pál, gróf Bethlen György, dr Gyáriás Elemér és dr

Pál Gábor kedd délután a kisebbségi kormánybiztosságon folytatták a tárgyalásokat Silviu Dragomirral. Este hét órakor távoztak el a kormánybiztosságról.

A Népszövetség tanácsulése a csehszlovákiai menekülteket is pártfogás alá vette

A kínai kiküldött gazdasági, pénzügyi és erkölcsi támogatást kért Japán ellen. — Az angol kormány bejelentette, hogy lemondott Palesztina felosztása tervéről

Genfből jelentik: A Népszövetség kedden folytatta tanácsulését. Ennek során elfogadták a menekülteknek nyújtandó segélyezések kiterjesztését a cseh-szlovákiai menekültekre is. Az ülésen Wellington Kina ügyét referálta. Kérte, hogy a Népszövetség tagjai nyújtsanak erkölcsi, gazdasági és pénzügyi támogatást Kina számára és ezzel tegyék lehetetlenné az ellenség támogatását Kina ellen.

Szintén a tanácsulésen Buttler angol kül-

ügyi államtitkár bejelentette, hogy kormánya lemond Palesztina felosztásának tervéről. Ehelyett megbízta a zsidók és arabok képviselőit, hogy Londonban tanácskozzanak és egyezzenek meg egymással. Ez a tárgyalás még január hónapban megtörténik. Abban az esetben, ha a zsidók és arabok közvetlen tárgyalások során nem jutnának megegyezésre, akkor a brit kormány veszi kezébe a palesztinai helyzet megoldását.

A spanyol polgárháboru ügye

Bonnet francia külügyminiszter sürgette az olasz önkéntesek teljes elszállítását és bejelentette, hogy továbbra is emberbaráti segítségben részesíti Spanyolországot

Genfből jelentik: A Népszövetség tanácsa hét/5 délután öt órakor tört át a nyílt ülésre. Ez alkalommal felolvasták a Spanyolországban működött katonai bizottság jelentését, mely arról szólott, hogy az idegen önkéntesek viszonyára milyen mértékben történt meg a spanyol harcúterén. E jelentés szerint 1938. szept. 1-én 25 ezer 500 volt az idegen önkéntesek száma, ezek közül a katalán frontról visszavontak már minden önkéntest, s az egész spanyol területen is várható az önkéntesek teljes elszállítására. A spanyol köztársasági kormány az elszállítás tervét megvalósította. A jelentéshez először Bonnet francia külügyminiszter szolgált hozzá és kormányának azt az igényét hangoztatta, hogy a spanyol nemzetiek oldalán harcoló önkéntesek (az olaszok) hazaszállítására is hasonló arányban történjen, mint a köztársaságiaké.

— Csak akkor szabadulhatunk meg — mondotta Bonnet — a nemzetközi összetűzések veszedelmétől, s csak akkor lehet beszélni a Földközi-tenger nyugati felén kiegyenlítő-désről, ha Spanyolország függetlensége biztosítja az ottani statuskvót.

Bonnet azután bejelentette, hogy Franciaország csupán csak emberbaráti indulatból 45 ezer tonna liszttel segítette a spanyol szükségeket, s a francia Vöröskereszt Egyesület az amerikaival együtt egyéb jótékony feladatokra is vállalkozott Spanyolország mindkét zónájában. Ezt az emberbaráti munkát tovább is fenntartani kívánja.

Bonnet után Halifax az angol kormány nevében. Spaak a belga kormány nevében. Suritz a szovjetkormány nevében fejezte ki a Bonnet álláspontjához való hozzájárulását. Suritz még külön üdvözlését is fejezte ki a spanyol függetlenségi törekvések iránt. Del Vayo spanyol köztársasági külügyminiszter köszönetet mondott Bonnet-nak az általa mondottakért, s az emberbaráti segítségnyújtásért. Együttal kifejezte, hogy kormánya nem kapta meg mindazokat a diplomáciai segítségeket, amiket várhatott volna. A tanács ezután egyhangúlag tudomásul vette a katonai bizottság jelentését.

(Tudósításunk folytatása a 3-ik oldalon)

Akik meghalnak mielőtt megszületnek

(S. I.) — Franciaországban van egy népes társadalmi egyesület, mely ezt a nevet viseli: „Az elnéptelenedés elleni nemzeti liga“ (L'Alliance nationale contre la dépopulation). Az elnöke, Boverat úr, a napokban cikket írt a nagy francia napilapba, a *Matin*-ba. A merész hangú írásnak egyes részei annyira felkeltek az ismert katolikus hetilapnak, a *Temps Présent*-nek figyelmét, hogy azokat teljes terjedelmükben lekötölte a következő cím alatt: „Gondatlanságból elkövetett emberölések“. Ez a cím és maga az idézet, mely utána következett, viszont a mi érdeklődésünket keltette fel oly mértékben, hogy követjük a francia katolikus lap példáját és azt az alábbiakban szó szerint közöljük:

„Franciaországban évente legalább 400.000 abortusszal kell számolni. Jól elolvasta ezt a számot...? Négyszázezer gyilkosság évente, a legenyhébb számítás szerint!

„Azok a társadalmi tényezők, melyek nem lépnek fel a szociális bűn ellen, gondatlanságukkal emberölésben bűnösök, mert aki nem üldözi a bűnt, az büntárs. Erkölcsi kérdés, vethetné ellen valaki. Helyre kell állítani a magánélet erkölcsét. Bizonyos, hogy így van. Azonban vannak más eszközök is, melyek közvetve igen hatásosak lehetnek a magánélet erkölcesének ujjalesztésére.“

„Németországban — írja Boverat úr ugyanabban a bátor hangú cikkében — az 1933. évi uralomváltás után a leghírhedtebb angyalcsinálókat gyűjtőtáborba küldték és ugyanezt a sorsot helyezték kilátásba azoknak, akik ezt a gyászos mesterséget űzni óhajtanák. A következménye a szigorú intézkedésnek az volt, hogy a születési számok azonnal emelkedtek, még pedig igen jelentős mértékben és jóval azok előtt az ismeretes kedvezmények előtt, melyek utóbb a családalapításokat és a gyermekáldást szaporítani igyekeztek.“

„Ausztriában az Anschluss után elég volt az abortusok ismert műhelyeinek bezáratása, hogy már az 1938. év utolsó harmadában a születések száma jelentősen túllépje az előző évek arányait. Egész Ausztriában ez az emelkedés 6 százalékot, Bécsben pedig egyedül 15 százalékot tesz ki...“

„Ha Franciaországban az abortusok hivatásos üzemeit hasonlóképpen ártalmatlanná tennék — fejezi be cikkét Boverat úr — az eredmény ugyanaz lenne, mint másutt. Ha ezen az úton az évi 400.000 abortust csak egy-nyolcad résznyivel csökkenteni tudnók, elérnők azt az évi 50.000 újszülöttet, akiknek hiánya népesedési mérlegünk fájdalmas deficitjét jelenti.“

Eddig van Boverat úr cikke, melyben ezért a helyzetért a francia társadalom vezetőit teszi felelőssé. A módszer kissé merész és fájdalmas. Semmi sem esik olyan rosszul a franciáknak, mint ha éppen a német példával oktatják ki őket. Ha azonban helyesek a számok, melyeket a *Matin* felhoz, úgy meg lehet érteni, hogy Boverat úr keveset törődik honfitársainak érzékenységével.

Nekünk, sajnos, nincsenek adataink arra,

TYUKSZEMEIM

nem nyillalnak többé!

Egy-egy nehéz nap után tyukszemeim viszketnek, égnek nyillalnak. Lábam fáradtak, kimerültek, fájnak. Ah! mily borzalmas kinokat állok ki. Nyenkor Saltrates Rodell-t öntök

forró vízbe, míg a víz tejfehér színűvé válik. Így, egy csodálatos oxigénes gyógyfürdőt készítek. Beázatom megkínzott lábaimat. A fájdalmak megszűnnek a tyukszemek és bőrkeményedések felpuhulnak. A Saltrates Rodell, garancia mellett, kapható gyógyszerárakban és drogériákban, ára jelentéktelen.

FONIOS! — 10.000 propaganda csomagot dobunk piacra 10 lejes reklám árban. Kísérletképpen még ma vásároljon egy csomagot! Takarékosági szempontokból vásároljon rendszeres csomagot, vagy dupla családi csomagolást!

hogy ez a baj mily méreteket öltött a mi kicsiny nemzetiségű társadalmunkban. Azt azonban tudjuk, hogy igen nagy mértékben szedi áldozatait éppen soraink között. Erről számtalan nyilatkozatot és megállapítást tettek olyanok, akik közvetlenül láthatják a baj pusztítását azon a helyen, ahol vannak és a munkaközben, melyet hivatásuk parancsára kell végezniük. Azt is tudjuk, hogy e társadalmi baj ellen minden eszközzel küzdeni nekünk, mint kisebbségi nemzetnek legalább olyan érdeke, — ha ugyan nem sokkal nagyobb — mint a gazdag és hatalmas Franciaországnak.

Amit azonban nem látunk, az a mi szívós és következetes harcunk a veszedelem terjedése ellen, valamint a társadalmi, főként azonban gazdasági szervező munkánk annak megelőzése érdekében.

Egy orvos barátunk beszélt egyszer arról a lelki kínról, amit a lelkiismeretes gyakorló-

orvosnak el kell szenvednie, amikor a tüdőbeteg proletárnak gondtalan pihenést, jó levegőt és bőséges táplálkozást ír elő, mint gyógyulásának első és legfőbb feltételeit. A lelki orvos hasonló helyzetben van, amikor a szociális bűnök és eltévelyedéseket ostromozza, de nincs módjában a bűnösök nyomorúságát enyhíteni, számukra emberséges életlehetőséget és becsületes munkát szerezni, ezzel pedig csökkenteni a csábítást, mely a bűnök felé sodorja a gyenge, nyomorgó embert.

Ime, egy erkölcsi okkal több, mely unostalan hangoztatott tételünk mellett szól: nincs keresztényibb és szociálisabb feladatunk, mint népünk egész gazdasági munkáját közérdekű keretekbe foglalni, hogy ezen az uton nemcsak ez a gazdasági munka legyen eredményesebb, hanem az a következetes erkölcsi küzdelem is, melyet hasonló szociális bűnök ellen egyházunk szolgálai visznek.

Vasúti kocsik mosdófülkéjében csempészték ki az aranyat

Zár alá vették az aranycsempész fővárosi ügyvéd vagyonát

Bucurestiből jelentik: A három héttel ezelőtt, a biharpüspöki határállomáson leleplezett aranycsempészési ügyben Bucurestiben még mindig folyik a vizsgálat. Mint emlékeztet, hogy a határállomáson feltartóztatták dr. Pop Cornel fővárosi lakos gépkocsiját, amelyben csak Schuster Rudolf sofőr foglalt helyet.

Az autó átkutatása alkalmával annak felvázában 600.000 lei értékű aranypenzt találtak.

A sofőrt természetesen nyomban őrizetbe vették, ez azonban a leghatározottabban állította, hogy mit sem tud az aranypenzeknek az autóban történt elrejtéséről. Elmondotta, hogy főnöke napokkal előbb Párizsba utazott, ahonnan táviratozott neki, hogy a kocsival menjen utána. A napokban dr. Cornel Pop fővárosi lakásán újabb házkutatást tartottak a hatóságok és ennek során különböző írásokat foglaltak le. Magát a lakást lepecsételték, míg a házra biztosítási végrehajtást vezettek, hogy a kiszabandó pénzbírságot, ha csak részben is az államkincstár be tudja hajtani.

Miközben ennek az ügynek vizsgálata folyik, a fővárosi hatóságok újabb aranycsempész bandát tett ártalmatlanná. Az illetékes hatóságok már régebben értesültek arról, hogy a furfangos nemesfém-csempészek újabban a nemzetközi vonatok félreeső helyein elrejtve viszik ki az aranyat külföldre. A fővárosi rendőrség végül is megfigyelés alá helyezte Blassak Ferenc Bucurestiben, a Calea Grivitei 33. szám alatt lakó lengyel alattvalót, akit most azután sikerült tettenéren, amint a csempész-aranyat az egyik vasúti kocsiban el akarta rejteni. Kiderült, hogy Blassak Ferenc és társai, miután tekersekbe csomagolták az aranypenzeket, felpöcsözték a pályaudvaron veszteglő azon nemzetközi vasúti

kocsikra, amelyeket rövidesen a Svájcba induló szerelvényekhez csatoltak. A tekersek azután a kocsik félreeső helyén, a víztartályban helyezték el. Az aranyat tartalmazó vagonok különböző ismertető jeleit nyomban közölték a Svájcban tartózkodó bűntársakkal, akik a kocsik megérkezése után kiszétek a nemesfémeket a félreeső hely víztartályából. Tekintettel arra, hogy a várható büntetés kevesebb lesz egy évnél, a leleplezett aranycsempészeket szabadlábra helyezték, vizsgálat azonban tovább folyik ellenük.

Végérvényesen lezárnak százhuszonöt fogászati rendelőt

Az ítélőtábla elvjelentőségű döntése

Bucuresti. Saját tud. Százhuszonöt fogászati rendelőt, akik a hatóságok engedélye alapján működtek és akik mind ugyanabba a kategóriába tartoztak, kérték az egészségügyi minisztertől helyzetük törvényesítését, vagyis a fogászat szabad gyakorlásának számukra való engedélyezését.

A minisztérium, az egészségügyi törvény vonatkozó szakaszára hivatkozva, miután a kérvényezőknél nem volt meg a betöltött 20 esztendő utáni 15 éves gyakorlatuk, nem adta meg az engedélyt. A visszautasítottak egyike, Isac *Zambipovici* fellebbezett s ügyében az ítélőtábla jogerős, elvi jelentőségű döntést hozott, elutasítva felfolyamodását.

Ezen az alapon a miniszter végérvényesen bezár 125 fogászati rendelőt.

Zene fejlődése Erdélyben

Írta: Lakatos István

A „Láthatár” c. kitűnő kisebbségi kultúrzemlékéből vesszük át az alábbi, összefoglaló, értékes cikket.

A magyar zene történetének kialakulásában az erdélyieknek mindig fontos, sőt nem egyszer példamutató szerepük volt. Az első nyomtatott melódiákat Timódi Croniciájában találjuk, melyet Kolozsvárt adnak ki 1554-ben, de akkoriban jelenik meg ugyanott Hofgraeff énekes könyve is. Honterus János brassói vallásújítónak iskolai énekes gyűjteménye hangjegyekkel itt lát napvilágot 1548-ban. Sok graduale, énekeskönyv, kódex és az első magyar hangjegyek itt jelennek meg. A kájonai kódexet itt csinálják és itt találják meg Csikban. Misztótfalusi Kis Miklós itt nyomtatta Kolozsváron történelmi énekeit a XVII. században. Az erdélyi kollégiumban is van három, közöttük a szász unitáriusoké (sajnos még ma is feldolgozatlanok). A Hofgraeff nyomdában sok remek tabulatúrát nyomtattak. A nemrég felfedezett csikszoboszlói kézirat is a miénk. Sok érdekes dolgot rejtegetnek az erdélyi kollégiumok melódiáriumaiban is. A gyulafehérvári öreg gradual a protestáns egyházak dallamanyagát tárja elénk. Kájonai János (1629—1687) csiki szerzetes, orgonista, virginal darabokat jegyzett le, Organo Missale-je ide való. Szecezi Molnár Albert Pszallériuma bár elkésve, de Kolozsvárt jelenik meg. A magyar reformáció értékes dallam-

kincsének gyűjteménye, valamint az első zeneelméleteink egyike itt jelennek meg (1751). Szapolyai János, Báthori Zsigmond, Bethlen Gábor erdélyi fejedelmek udvarában élénk zenei élet volt, olasz zenészeket szerződtettek, azok látták el a zenei szolgálatot. Az első nemzetközileg elismert hangszeres előadóművésznők és zeneszerzőnk Bakfark Bálint, aki 1507-ben Brassóban született, Szapolyai János erdélyi fejedelem udvarából indul el a nagyvilágba, hogy lantművészetét az akkori művelt világgal elismertesse.

A zenei nevelés későbbben a nyugatról beszivárgott mesterek kezébe került, akiket minden jelentősebb erdélyi városban megtalálunk. A XVIII. sz. közepén már a nagy Bach tanítványai buzgólkodnak a szász vidékeken. A Kájonai kódexben világi énekeket találunk lejegyezve az orgonatabulatúrák lejegyzési módszerével. E kódexben találjuk az első lejegyzett román dallamokat is. A zilahi, kolozsvári, enyedi melódiáriumokban igen kezdetleges módon köszöntök, temetési énekek és kurucokori dallamok vannak lekottázva. XVIII. század végén és XIX. század elején a városokban mutatózó zenei szükséglet kielégítésére német, bécsi és cseh mesterek jöttek be, akiknek kezébe kerül nemcsak a zenei nevelés, de a zenei ízlés irányítása is.

A XIX. század a nemzeti öntudat megújítása jegyében indul és zárul. Az idegen hangú (olasz—német—bécsi) zene mintájára óhajtott magyar muzsika teremtette meg az úgynevezett toborzó vagy verbunkós zenét, melynek német—olasz eredete nem kétséges. Ennek a muzsikának a bővített második lépés adott különleges magyaros szint. Mikor a toborzó divatba jött és

elterjedt, azt hitték, hogy ennek zenei nyelve ősi eredetű. Első terjesztői tánczenészek voltak. Ebből az irányból alakult ki a romantikus nemzeti műzene. A toborzó zene egyik legjelentősebb hegedűmestere, Lavotta János 1802—1804 között a kolozsvári színháznak volt orchesterum-directora.

Az erdélyi városokban élő idegen muzsikusok és zeneszerzők a toborzó irányának jegyében magyarosodnak. Ezt a muzsikát játszik és ennek modorában szereznek zenét. Erre a magyaros romantikus muzsikára figyel fel a külföld, az a verbunkós ihletű meg Nagyváradon a káptalannál karmesterkedő Dittersdorf Károlyt és Haydn Mihályt, a nagy József öccsét, majd későbbben az itt hangversenyző Lisztet, Joachimot, Reményit és Brahmsot. Ezen muzsika jegyében születik meg az első nagyobb magyar dalmű, melyet Rusitska József enyedi és kolozsvári katoná, majd színházi karmester ír meg: a „Béla futása” — A művet 1822-ben mutatják be Kolozsváron. A nemzeti verbunkós romantika betetőzője Erkel Ferenc is Kolozsvárt élt 1830—1836 között, ahol zongorázni tanított és színházi karmester volt. Kortársai közül jelentősebbek: Bognár Ignác operaénekes és később rendező a kolozsvári nemzeti színháznál; Böhm Gusztáv, volt aradi karmester; Huber Károly. (Hubay Jenő apja), aki Aradon a konzervatóriumban végezte tanulmányait és ő írta későbbben az első magyar hegedűiskolát. Rózsavölgyi Márk a nagy toborzó-szerző Temesvárt hegedült a színházi zenekarban. A nagy lendülettel virágzásnak induló magyar műdalnak szerzői közül

Időjárás

A bucurești időjárásutató intézet jelentése szerint a várható időjárás: Az enyhe idő tovább tart, északon esők lesznek.

Tulzsufolódott a menekültek angliai tábora

Bolivia hajlandó nagyobb számú menekültet befogadni

Londonból jelentik: Harwickban — mint ismeretes — az angol hatóságok már régebben menekült tábort állítottak fel, ahol Németországból menekült zsidó családok gyermekeit helyezték el. Az angol hatóságok a tulzsufoltság miatt most egyelőre beszüntették a menekültek felvételét a harwicki táborba.

Amint Genfből jelentik, a menekültek ügyében újabb kedvező fordulat történt. A Népszövetség tanácsülésén Bolívia képviselője bejelentette, hogy a kormánya hajlandó nagyobb számú menekültet befogadni az országba.

Flandin volt miniszterelnök nagy beszédet mondott a francia képviselőházban

Kifogásolta, hogy a Blum-kormány ötvenezer tonna hadianyaggal segítette a spanyol köztársaságiakat. A francia-német közeledést ajánlotta

— Tudósításunk folytatása az első oldalról —

Párizsból jelentik: A francia képviselőház ülésén Flandin volt miniszter mondott nagyobb beszédet. Cáfolta azt a felfogást, mintha Franciaország Münchenben engedett volna. Szerinte ezt csak supernacionalista körök terjesztik. A helyzet az, hogy a francia politika régebbi célkitűzései, melyek a béke megszervezésének a Népszövetség keretében, az együttes biztonság és a kölcsönös segélynyújtás alapján

épültek fel, elvesztették alapjukat. Ezért téved Kerillis független köztársasági párti és Péry kommunista képviselő is, akik a tárgyi politikát szembehelyezték a bekerítés politikájával. Flandin nem hiszi, hogy Anglia olyan viszály esetén segítse Franciaországot, amely nem a Népszövetség háborúja, hanem két állam egymásközi összeütközésének eredménye. Azt is kétségbevonta Flandin, hogy Franciaországnak egyáltalán be kellene avatkoznia a spanyol ügybe. A beavatkozás azt jelentené, hogy Franciaország egy idegen állam belső ügyeibe avatkozott be. Majd szemére vetette Blumnak, hogy 50 ezer tonna hadianyag bevitelét tette lehetővé a köztársasági spanyolok javára. Ezután azt fejtegette Flandin, hogy Franco győzelmét már a francia határ megnyitása sem tenné kétségessé. Ezért szigorú semlegességet ajánlott a francia kormány számára és azt, hogy adják meg mindkét félnek a hadviselési jogot. Nagy beszédében Flandin végül aggodalmát fejezte ki, hogy Franciaország állásfoglalása a spanyol ügyben már el is késélt. A francia külpolitika állandó késlekedés és határozatlansága már nagyon sokat ártott eddig is az országnak. Franciaországnak közeledni kell Németországhoz. Németországnak és Franciaországnak — hangsúlyozta Flandin — a béke útján, nem pedig a háboru poklában kell találkozni egymással.

Lebrun francia köztársasági elnök és felesége március 21-én adja vissza az angol királyi pár látogatását

Párizsból jelentik: Lebrun köztársasági elnök és felesége március hónapban adja vissza Londonban az angol királyi pár látogatását. Eddigi terv szerint a francia köztársasági elnök március 21-én érkezik meg Londonba.

Londonban állandósultak a munkanélküliek tüntetése. Legutóbb egy csoport munkanélküli odaláncolta magát a munkaközvetítő hivatal rácskerítéséhez, hatalmas plakátokat tartva, amelyeken téli segélyt követelnek. A rendőrségnek valósággal le kellett fűrészelni a tüntetőkről a láncokat

itt találjuk: Egressy Bénit, a Juhász legény, szegény juhász legény című dal szerzőjét, aki 1834-től Kolozsvárt színészkedik. Egyik legnépszerűbb műdalköltőink Serly Lajos Brassóban és Kolozsvárt karmesterkedett, ő a szerzője a csókon szerzett völgyégy c. operettnak és számos ismert műdalnak.

Az első zeneiskola is Kolozsváron kezdi meg működését 1819-ben ezt követik zeneiskolák Aradon, Temesváron, Marosvásárhelyen, Szatmáron. A kolozsvári zenekonzervatóriumban járó növendékek közül került ki Bartalus István zenetörténészünk is. Írásai igen jelentősek a magyar zenetörténelem szempontjából. Egyik legértékesebb zeneírója volt Bartalus az első magyar nyelvű zenei folyóiratnak a Zenészeti Lapoknak.

XIX. század végén a nemzeti romantika zeneszerzői magyaros szerzeményeiket nyugati zeneszerzők hatása alatt írják meg. Schumann, Mendelssohn, Wagner és Verdi azok a zeneszerzők, akiknek zenei nyelvét utánozzák. Ennek a XX. század első két évtizedéig húzóó irányának legjelentősebb erdélyi képviselője: Farkas Ödön a kolozsvári zenekonzervatórium igazgatója, aki mint ének-mester olyan tanítványokkal dicsekedett, amilyenek: Sándor Erzsébet kamaraénekesnő, dr. Székelyhidny Ferenc volt kolozsvári városi tiszviselő, majd híres tenorista és Farkas Sándor a budapesti opera tagja. Farkas Ödön mint zeneszerző és karmester is jelentékeny volt. Operáit Budapesten és Kolozsváron is bemutatták. Dalait, zenekari hangszeres és kamarazene-műveit sokáig sikerrel játszották, mint karmesterek is nagyok az érdemei, mert a kolozsvári

filmharmónikusok hangversenyeivel a nyugat-európai zenekultúrát népszerűsítette Erdélyben. Az „Énekhang” c. kötete jelentős a magyar nyelvű tankönyvek között. A zenetanításnak több jelentős mesterét találjuk itt a XX. század első évtizedében. Marosvásárhelyen Metz Albertet egy jó hegedűiskola szerzőjét. Kolozsváron Ruzitskáné Raczek Zsófiát, a nagy Spohr és Dávid tanítványát, Aradon Ungert, Weil Magda és Talmányi Emil mesterét. Temesváron a nemrég elhunyt Poggatschnig Guidónak voltak sikerei, mint tanárnak és karmesternek. Különösen énekkari szerzeményeit lehetett gyakran hallani dalárdák műsorán. Az erdélyi zeneiskolák közül legjelentékenyebbek a kolozsvári és a marosvásárhelyi voltak. Előbbit a világháború végén Lavotta Rezső igazgatta, aki mint karmester, zeneszerző és zeneíró volt országosan ismert. Szerzeményei az új francia iskola hatása alatt íródtak. A marosvásárhelyi városi zeneiskolának kitűnő fiatal tanerők állottak rendelkezésére: Metz Albert (hegedű), Simor Jenő (hegedű), Haják Károly (hegedű), Tonházy (gordonka), Zsizsmann Rezső (orgona, elmélet), László Árpád (zongora), Erkel Sarolta (zongora), G. Malczky Mária (ének). A zeneírásnak jelentősebb képviselői voltak Brassai Sámuel, Seprődy János és Riethly Károly. Seprődynek a régi magyar énekek, a magyar népdal terén végzett kutatásai a XX. század elejei legkomolyabb és legjelentősebb írásait adták a magyar zenetörténelemnek. Az erdélyi városoknak a XIX. század közepétől mozgalmas a hangverseny élete is. Külföldi művészek rendeznek hangversenyeket, de itt találjuk a komoly magyar előadókat is. Elő-

ször szórványosan Auer, Flórenci vonós négyes, Schumann, Wieniawsky, Kienzl, Nachez, Brahms, Liszt, Joachim, Helmesberger, Plotényi, Reményi, Taussig, Patti, Sarasate neveivel találkozunk — főképen Kolozsvár, Arad, Temesvár, Brassó, Marosvásárhely és Nagyváradnak — fejlett a hangverseny élete. Mindenütt filharmonikus zenekarok, kamarazenei lettek alakulnak, akik a komoly zene népszerűsítésén fáradoznak. A tagok között ott találjuk a városok jobb műkedvelőit is. Olyan művészek, mint Pugno, Popper, Meuter Zsófia, Qudricek, Kubelik, Durigo, Geyer, Ysaye, Manén, Kreisler, Zimbalist, Casals, Becker, Godowszky, Grünfeld, Friedmann, Dohnányi, Szendy, Hubay, Heinemann, Hubermann, Vecsey, Szigeti, Brüsszeli vonósnegyes, Cseh vonósnegyes, Gewandhaus négyes, Waldbauer-Kerpely négyes, Orosz Trio, rendszeresen hangversenyeztek a téli hangverseny idényben.

Házi muzsikálás is folyt a XIX. század közepe óta. A polgári és főnemesi műkedvelők, kamarazenéltek Onslow, Haydn, Mozart, Beethoven, Schubert, Schumann, Brahms, Mendelssohn kamarazene műveit rendszeresen játszó, sőt megtanulva őket, nyilvános előadásukra is vállalkoztak.

A háborút megelőző években tehát Erdélyben a magyarság rendszeres és komoly zenei életet folytatott. Ennek a szépen fejlődésnek induló zenekultúrának a városok voltak a középpontjai. Az elpolgáriassággal egyenes arányban fejlődött a zene iránti érdeklődés.

(Folytatjuk.)

POLYÁK ISTVÁN:

RÓMAI LEVÉL

Látogatás a Ponte Milviónél

Róma, január hó.

Krisztus, a világ Megváltója megszületett egy boldog éjszakán és ma már a tizenkilencedik évszázadon túl számoljuk az éveket az új világ folyásában. Csodálatos volt a Gyermek, még csodálatosabb a Mester és az öröksége, amit az embereknek íthagyott. Annyira csodálatos, hogy az emberek ettől az éjszakától kezdtek számolni az új világ napjait. Előbb az angyalok, azután a Szent Család és a pásztrok is róttak egyet az élet kalendáriumában. Felfigyeltek lassan a halászok és a vámosok, a főpapok és az írástudók, zsidók és görögök. A római császárok palotáiban is kormányzati probléma lett a Gyermek jászola. Lassan köréje telepednek a testőrtisztek, császári rokonok és Vesta-szüzek. Azután vadállatok közé dobják a Gyermeket jászolával együtt. De tömött sorokban áthatolhatatlan vértanu-fal örködik körülötte és a tűz, a kard, a fenevadak karma sohasem éri el.

A katakombák faláról a császári lobogókra kerül a Gyermek neve és jászolat fényes bazilikákban állítják fel. Majd a karácsonyi új világ jólelkű hírnökei kíváncsi gyermeknépek közé is elviszik és felállítják a Gyermek jászolát a szellemek és istenek berkeiben, patakjai mellett, szent tölgyek árnyékában. És a Gyermek jászola körül lassan elnéptelenedik a szellemek és istenek világa, kidől a szent tölgy.

Koronák aranyán és gyöngyén ragyog fel azután a Gyermek nevének fénye. Vilézi kardokon csillan meg ereje és a tanúságtételek vértében párázik csodálatos fenségének illata. A jászol körül lassan egy világ épül és minden életöblödjé hozzá küldi el hájszálgyökereit, minden élniakarás hozzátapad szomszágában. És a Gyermek jászola az élet egyszerűségével és magátólértelődésével táplálja ezt a hozzátapadó, reáépítő világot.

Ez a karácsonyi éjszakából sarjadt világ rákérdi most a Gyermek jászolára, hogy mi köze hozzá. Mit hozott azon az éjszakán a világnak és mi része van ezerkilencszáz esztendőből? Ócska lim-lomnak tekinti a Gyermek jászolatát és kész kidobni az életéből. Vajjon csak hálátlanság lenne ez? Nem. Sokkal több ennél. Öngyilkosság.

Róma falai alatt, a Milvius-híd előtt elterülő térségen tanácskozik Konstantin hadvezéreivel. Csak egy pillanatig csillan meg előttük a Gyermek neve, az új világ egy sugara és azután... minden folyt tovább a régi mederben. A zászlókra nem írták fel a Gyermek nevét... Az új világ, új jövő ígérete nem kétszerezte meg a fegyverek erejét...

Másnap Konstantin csatát állott... Néhány óra múlva halott volt... Serege megsemmisült. A pogány Róma háláldozati tüzeket gyújtott az istenek oltárán. A Gyermek jászola már a katakombákban sem talált menedéket. A vértanuk hekatombáit hősök és ingadozók, bölcsék és zsenge gyermekek állották körül. A hit lángja a hatalom és a fegyver börtönében pisálkolt.

Kíváncsi barbárok jöttek Északról és nem tudta nekik senki sem megmutatni az élet értelmét, a Gyermek jászolatát. A Milvius-hídnél letört a Római Sas és a berkek, patakok istenei, szellemei bevonultak a Fórum oszlopai közé. A szent tölgy kihajtott a Via Appia mentén is. A vatikáni dombon állott az új király sátorvárosa és Péter utódai az elszedelt nyáj nyomait járták.

Szerzetesek nem voltak és nem írtott senki erdőt, nem törte senki a rögöt. Vásárok sem

épültek, könyveket sem írtak és senkinek sem jutott eszébe, hogy a Gyermeket a jászolával ragyogó színekkel vászonra vesse. Attla a kelták országáig terjesztette ki a birodalmát és békében élt a barbárokkal. A félhold Indiától Gibraltárig ért.

Nem volt iránytű és a hajók is törékenyek voltak. Senki sem indult el az európai partokról az új világ felé. A Gyermeket és jászolatát még mindig kevesen állták körül.

Talán már kétezer év is eltelt születése óta és a föld remegett az erők feszülésétől. Nem volt gép, tőke sem volt és a munka rabszolgák sorsa lett. Péter utódja az Ural vidékét járta és papjai a kán udvarában tanították...

... Azután elindult Tamerlán székföldök

utódja. A föld megremegett a kardok súlya alatt. Gyorsan halad és már is a Milvius-hídnél tanácskozik vezéreivel. Almában rámosolygott jászolából a Gyermek és győzelmi lobogót mutatott neki. A lobogókra furcsa ákombákomokkal az Égi Gyermek neve kerül és a nagy győzelem után még furcsább ákombákomokkal rendeletet ír alá a nagy kán. Talán már kétezer év is eltelt az első karácsony óta és a Gyermek mosolyogni kezdett jászolában.

A Vatikán halmán furcsa tornyos-ereszes templomváros épül Péter sirja fölé és ide hozták a Gyermeket jászolával. Sárgabőrű ferdeszemű misszionáriusok indulnak keletre és nyugatra, északra és délre fehérek és feketék közé. És lassan a művelődés kerekéi is bekopcsolódnak az új élet dramába.

A Gyermek pedig mindig mosolygott, mert hűség és odaadás, áldozatosság és hősiesség vette körül és meleg, puha szeretettel bélelték ki a jászolatát.

Igen, így is lehetett volna. És most, ez a karácsonyi éjszakából sarjadt világ rákérdi a Gyermek jászolára, hogy mit kapott azon az éjszakán. Óh, semmit. Csak annyi az egész, hogy a Gyermek az élet középpontjába állott. És most szeretik és gyűlölik, simogatják és meg-rugdossák. Csak azért, mert az élet középpontjában áll.

Vidrighin volt vasúti vezérigazgató kártérítési pere az állam ellen

Arvizveszedelem idején a prefektus parancsára átvágták a gátat, amivel Beregszó községet megmentették, de víz alá került a Vidrighin birtok

Temesvár. Saját tud. Az ítélőtábla előtt érdekes per felelősségi tárgyalását tartották meg. Vidrighin Stan mérnök volt temesvári főpolgármester, utóbb volt vasúti vezérigazgató annakidején kártérítési pert indított Furlugeanu Octavian volt prefektus, illetve a belügyminisztérium ellen, mivel a megyefőnök az 1932 évi árvízveszedelem idején levágatta a herkeszói töltéseket, úgy hogy Vidrighin birtokát elöntötte az ár. Vidrighin mintegy nyolcszáz ezer lei kártérítést kért, mire a temesvári törvényszék számos szakértői szemle megejtése után kimondta a belügyminisztérium kártérítési kötelezettségét, a kártérítés összegét azonban mintegy hatvan ezer leire leszállította.

A törvényszék ítélete ellen a belügyminisztérium felelősséggel élt. A felelősségi tárgyaláson Petric Ioan dr. kincstári ügyész első sorban azt kifogásolta, hogy a belügyminisztérium elleni pert Temesvározt s nem az ilfovi törvényszék előtt indították meg. Az ügy kivizsgálása során is, mondotta, nem a belügyminisztériumról, hanem mindig Furlugeanu volt prefektusról volt szó, aki az árvízveszedelem idején a helyszínen dolgozó mérnöknek parancsot adott.

— Mérnök úr, az én felelősségemre vágja át a töltést!

Cronin:

Ezt látják a csillagok...

A világhírű szerzőnek ez a főmunkája az angol bányavidéken játszódik le. Mély és meghatározó emberi sorsok sokasága adja meg az átalakuló angol világbirodalom tökéletes kerképet. Ritkán látott be valaki annyira a hatalmas birodalom belső válságainak titkaiba, mint Cronin, aki a változó földi sorsokat a változatlanul örök csillagok fényénél mutatja be. — Cronin embereket alkot: embereinek sorsa valóság, minden tettük mély szűkegeségből ered és ezért, életük az egész emberiség típtikus vonásait tükrözi. Humor és tragikum változtatják egymást könyvében és ért hozzá, hogy mindkettőből tökéleteset nyújtson.

A könyv ára füzve 314 lei, kötve 414 lei.

Az ítélet szerint, mondotta tovább a kincstári ügyész, a belügyminisztérium felelőssége azért is fennáll, mivel a prefektus megyéjében a legfőbb intézkedő rendőrhatalóság — ez azonban szerinte csak a fegyveres hatalomra vonatkozik. A prefektus jóhiszeműleg járt el, mert Beregszó község és a Vidrighin-féle birtok közötti töltést azért vágatta át, hogy ezzel a községet mentse meg. Egyébként, mondotta még, a beregszói birtok éppen azon a címen mentesült a kisajátítás alól, mivel azt árterületnek nyilvánították s éppen erre való hivatkozással Vidrighin ismételt adókedvezményért is folyamodott. Végül túlnagynak tartotta a kártérítés összegét.

Vidrighin Stan mérnök személyesen jelent meg a tárgyaláson, álláspontját Bárdosy Agoston dr. ügyvéd ismertette. Kérte a felelősség elutasítását. A dolog ennek a törvényszéknek a területén történt, Furlugeanu volt prefektus ellen sohasem, mint magánszemély, hanem mint a belügyminisztérium helyi képviselője ellen folyt a per. A törvény értelmében a megyefőnök, amikor a rend és a csend fenntartásáról van szó, a legfőbb rendőrhatalóság a megyében s amikor Beregszó községet az árvíz fenyegette, nemcsak anyagiakról, hanem a rend és a nyugalom veszélyeztetéséről is szó volt.

Bárdosy dr. szerint egyébként a prefektus intézkedése időelőtti és szükségtelen volt. Ahelyett, hogy a gátakon dolgozó mérnököt megkérdezte volna, vajjon szükséges-e a gátat áttörni, erre egyszerűen a maga felelősségére parancsot adott. Holott a víz szintje még hatvanhét centiméterrel a töltés taraja alatt tartott. Mikor átvágták a töltést, a víz expresszvonat sebességgel a Vidrighin-féle birtokra zudult és mindent elöntött. Megrongálta a nagy költséggel épített töltést is, hiszen az átvágás helyén, amely egy méter széles volt, csakhamar hat-hét méternyi kaput tört magának az ár.

Felszólalt még Ciuley bucaresti kincstári ügyvéd. Az ítélőtábla a jövő héten hozza meg az érdeklődéssel várt határozatát.

A nagyváradai mozgóképszínházak műsora:

APOLLÓ: CSAVARGÓKIRÁLY.
DORIAN: PÉTERVÁRI FEHÉR ÉJSZAKÁK.
CORSÓ (Helyman): RÁCS NÉLKÜLI BÖRTÖN

Balla Borisz:

A MEGSEBZETT

A kiváló fiatal katolikus író, akinek a Nizkynövendék című regénye annakidején az irodalom nagy eseménye volt, ebben a rég várt nagyvonalú művében a kor jobb lelkeit foglalkoztató lelki nyugtalanságnak ad meglepően eredeti hangot. Hőse Stail báró, aki a lélek örök nosztalgiaitól úgy keresi a megnyugvást és a boldogságot, míg a kegyelemvilágosságában meg nem látja az igazság egyetlen útját, míg meg nem találja a szerelem sívár kalandjai után a szentség nagy és felemelő érzését.

Réval kiadás. Ara tűzve 132 lel.

A spanyol nemzetiek 35 kilométernyire vannak Barcelonától

A köztársaságiak a Barcelona előtti kettős vonala védőműveknél akarják megállítani az előnyomulást

Londonból jelentik: A spanyol nemzeti csapatok tovább folytatják diadalmas előnyomulásukat. Legújabbán elérték Cervera városát és elfoglalták azt. Cerverától előbbrevonulva elfoglalták még Santa Colona helységet és így Barcelonát 35 kilométernyire megközelítették.

Köztársasági körökben azzal igyekeznek ellensúlyozni a nemzeti sikerek hatását, hogy egészen eredeti „stratégiai visszavonulás” gyanánt tüntetik fel a katalóniai harcok eseményeit. Azt állítják, hogy a nemzeti csapatokat csak előre akarják csalogatni az újonnan épített köztársasági vonaláig. Ezek a védővonalak kettős sávban húzódnak Barcelona előtt. Az első vonal már Tragonától északra néhány kilométerre kezdődik, a másik pedig a katalán fővárostól kb. 15 kilométerre fekszik. A köztársaságiak biznak abban, hogy ezeknél a védőgyűrűknél, melyeket vasból és betonból a legmodernebb módszerek szerint építettek ki, fel tudják tartóztatni a nemzetiek nagy támadását.

Szeptember 1-én helyezik üzembe a temesvári rádióállomást

Az állomás céljaira ötven milliót ad a kormány

Temesvár. Saját tud. Már több ízben szó esett róla, hogy Temesváron rádióadó-állomást létesítenek. Mint ismeretes, a politechnikum laboratóriumában már működik is egy kísérleti leadó, amely rövid hullámon a déli időben hangrémekről közvetít. A régi terv nemrégiben öltött komoly formát, amikor Marta Alexandru dr királyi helytartó azt felkarolta. Az állomás felállítása minden jel szerint most már hamarosan megtörténik.

Kedden Temesvárra érkezett Stefanescu-Amza tabornok, a román rádiótársaság elnöke és megjelent a városházán, ahol a távollévő főpolgármester helyett, Tiera Emil dr alpolgármester fogadta. Az alpolgármester kíséretében a tabornok megjelent ezután Marta dr királyi helytartónál, akivel a terv mielőbbi megvalósításáról tárgyalt.

A kormány a rádiótársaságnak a temesvári leadó céljaira ötvenmillió lelt bocsát rendelkezésére,

azzal a kikötéssel, hogy a város adjon az állomás és a stúdió céljaira megfelelő telket. Az új leadó-állomást már szeptember 1-én akarják üzembe helyezni.

A város természetesen készséggel adja meg a kívánt telket és szakbizottságot hívott egybe, hogy az állapítsa meg, milyen hely a legmegfelelőbb erre a célra. Arról van szó, hogy az állomást valahol a város házában szerélnék fel, a stúdió céljaira pedig központi fekvésű helyen építsenek modern palotát

Két és félmillió lelt követelnek a várostól húsz év előtti szállításokért a nagyváradi bérkocsisok

Nagyvárad. Saját tud. Nem mindennapi érdekességű ügyben keresték fel a városházát szerdán délelőtt a nagyváradi bérkocsisok küldöttsége. Ciurdariu közjegyző által vezetett küldöttség azt kérte, hogy a városháza utalja ki a bérkocsisoknak azt a két és félmillió lelt, amit az 1919. és 1920-as években tett szolgálataikért követelnek, amikor is sebesültszállítások és más célokra vették igénybe a járműveket, minden ellenszolgáltatás nélkül. Követelésükről jegyzőkönyvet is mellékeltek.

Chirila Augustin polgármestert nagyon

meglepte a váratlan követelés és azonnal kétségbe vonta annak jogosságát. A közjegyzői jegyzőkönyv ugyanis nem tünteti fel, hogy mikor és hány esetben vették igénybe díjtalanul a járműveket és az sem tűnik ki belőle, hogy a járművek használatára a város, vagy annak hivatalos közegei adtak volna ki utasítást. Egyébként is meglepő, hogy ezzel a követeléssel mintegy 20 év múlva lépnek elő.

Az ügynek valószínűleg a bíróság előtt lesz folytatása.

A magyar külügyminiszter befejezte berlini tárgyalásait

Kedden Göring miniszterelnökkel és Hess Rudolf vezérhelyettesével voltak megbeszélései. — Magánjellegű ebéd Ribbentrop külügyminiszter dahleni villájában

Berlinből jelentik: Kedden délelőtt Ribbentrop német külügyminiszter dahlemi villájában ebéden látta vendégül gróf Csáky István magyar külügyminisztert. Ez a villa a nemzeti szocializmus történetében nagy jelentőséggel bír. 1933-ban ugyanis itt folytatták le a nemzeti szocialista párt vezetői az uralom átvétele előtt utolsó tárgyalásokat. Az ebéd teljesen magánjellegű volt s utána Csáky István visszatért Berlinbe, ahol délután 5 órakor Hess Rudolfot, a vezér helyettesét kereste fel. Csáky és Hess egy órahosszan át tartó tárgyalást folytattak egymással. Hír szerint ennek a megbeszélésnek a tárgyát a magyarországi német népcsoport helyzete képezte.

Csáky gróf szerdán délelőtt tér haza Berlinből Budapestre.

Londoni jelentés szerint a Daily Telegraph szerda reggeli számában foglalkozik Csáky István magyar külügyminiszternek berlini látogatásával. A lap úgy értesül, hogy azon a megbeszélésen, mely Csáky és Göring között kedden lefolyt, gazdasági kérdésekről tárgyaltak. Csáky megállapodott Göringgel, hogy Magyarország és Németország között a kereskedelmi forgalmat úgy alakítják át, hogy az eddigi árucseré elvei alapján Németország több gabonát vesz át Magyarországtól és ezért cserébe Németország több ipari cikket szállít Magyarországra

Ciano gróf olasz külügyminiszter Jugoszláviában A Berlin-Róma tengelyhez való szorosabb csatlakozásról fog tárgyalni

Rómából jelentik: Gróf Ciano külügyminiszter kedden éjjel 12 óra 5 perckor elutazott jugoszláviai útjára. Ciano útján elkíséri Krisztics római jugoszláv követ is. Az olasz külügyminiszter búcsúztatására megjelentek báró Villani Frigyes quirinali magyar követ, Starace miniszter, a fasiszta párt főtitkára, Colonna herceg, Róma kormányzója és az olasz külügyminisztérium több vezető tisztviselője.

Az olasz közvélemény nagy érdeklődéssel fordul Ciano jugoszláviai utazása felé. A lapok ezzel kapcsolatban arról írnak, hogy Magyarország után Lengyelország, Jugoszlávia és Csehszlovákia is határozottan a Róma-Berlin-tengely felé fordul. A Giornale d'Italia-ban a

lap főszerkesztője, Virginio Gayda foglalkozik ezzel a politikai fejlődéssel és megállapítja, hogy a fejlődés során számítani lehet Románia csatlakozására is.

Középeurópa említett országaiban a Berlin-Róma-tengely hatásával versenyezni kíván úgy a Szovjet szomszédsága, mint az angol-francia befolyás, mely ezen a területen különösen gazdasági és pénzügyi eszközökkel akarja fenntartani eddigi pozícióját. A jugoszláv-olasz megegyezés által a Berlin-Róma-tengely számára még további fejlődés várható, mert Németország gazdasági előnyomulása mellett Olaszország számára is bőven maradnak Jugoszlávia tekintetében gazdasági lehetőségek. A cikk megállapítja azt is, hogy Jugoszlávia és Magyarország kapcsolatai a határozott és gyors tisztulás állapota felé haladnak.

RIBBENTROP UTJA LENGYELORSZÁGBA. MEGUJITJÁK A LENGYEL-NÉMET JÓSZOMSZÉDSÁGI SZERZŐDÉST.

Berlinből jelentik: Hivatalosan elhatározott dolog, hogy amint már pár nappal ezelőtt közöltük, Ribbentrop külügyminiszter január 26-ikán Lengyelországba utazik. Húsztagú kíséret fog vele menni. A lengyelországi látogatás több napig fog tartani. Ribbentrop Krakóba is elmegy. A látogatás alkalmával megújítják az öt évvel ezelőtt kötött lengyel-német jószomszédági egyezményt.

LESZ-E HAZAI

FILMGYÁRTÁS?

Bucuresti, január hó.

Minduntalan fölvetődik a kérdés azokban a bucaresti körökben, amelyeket akár üzletileg, akár művészeti, akár pedig a hazai közművelődés haladása szempontjából érdekel a filmgyártás, hogy vannak-e egyáltalában filmlehetőségek Romániában?

Az érdeklődők és a kezdeményezésre hivatottak számára önként kínálkozik a magyarországi filmgyártás példája, amely tudvalevőleg az utolsó években igen nagy fejlődést mutat. Miután, — a hangosfilm természeténél fogva, — a magyar filmgyártás nyelvi okokból, majdnem kizárólag a belföldi szükséglet kielégítésére épül, az összehasonlítás annál kiálkozóbb.

Magyarországon 350 mozi működik, Romániában összesen 400. Az előállított filmek belföldi elhelyezési lehetősége tehát körülbelül ugyanaz. Magyarországon egy filmprodukciónál átlag 140 ezer pengő bevétellel számolhat. Ennek megfelelően és figyelembe véve az eddigi román kísérleteket is, kiszámították, hogy egy elfogadhatóan sikerült román film körülbelül négy millió lej bevételt jelenthet. Minthogy egy magyar filmprodukciónál előállítására átlag 100—120 ezer lejbe kerül, kétségtelen a filmgyártás kifizetődő volta odaát s ugyanolyan kétségtelen Romániában is, annál is inkább, mert itt az olcsóbb megélhetési viszonyok, a művészi és technikai alkalmazottak szerényebb igényei, a sztárfizetések hiánya stb. mintegy 20 százalékkal csökkentik az előállítási költségeket.

Az egyszerű üzleti számítás tehát azt mutatja, hogy

Romániában a filmgyártásnak jövője van.

S hogy Bucurestiben, ahol annyi a pénz, nem akad még élelmes tőkés, egy valóban komoly vállalkozásba néhány milliót fektetett volna, az főként azoknak a esődbezuhant kísérleteknek tudható be, amelyekkel üzletileg és művészileg kétes elemek elvették a komoly pénzemberek kedvét a film-vállalkozásoktól.

A filmgyártáshoz ugyanis meglehetősen sok pénz kell. Elsősorban pénz.

A pénzzel pedig mindenekelőtt egy megfelelő stúdiót kell berendezni. Ebben a tekintetben Romániában a következő a helyzet:

Befejezés előtt áll

A Nemzeti Turisztikai Hivatal stúdiója,

amit a legutolsó technikai vívmányokkal, a filmfelvétel legtechnikátlapabb készülékeivel szereltek fel. Egyetlen hibája ennek a stúdiónak az, hogy nem elég nagy. De kisebb filmek, kiadásra alkalmas filmek, egyfelvonásosok készítésére kiválóan alkalmas lesz és bizonyára kerülnek is ki majd innen figyelemreméltó filmek tavasztól kezdve, mikor majd ezt a stúdiót átadják rendeltetésének. A turisztikai hivatal kultúrfilmeket fog itt készíteni, de bérbe fogja adni a stúdiót magánvállalkozások számára is, úgyhogy a filmgyártásnak ezzel bizonyos lehetősége nyílik, már az állam jóvoltából is.

De rövidesen egy magánvállalat is berendez egy stúdiót.

A film szerelmesei ugyanis nem nyugodtak addig, amíg nem sikerült szereznük egy tőkeerős üzletembert, aki aztán lefektette egy új filmvállalkozás anyagi alapjait. Sok és rendíthetetlen hit, idealizmus és kitartás kellett a tőke meggyőzéséhez, mert, amint már említettük, a korábbi balsikerek, amelyek száma a két ucatot is meghaladja már, lassankint azt

a meggyőződést kezdték megérlelni, hogy Románia egyszerűen kedvezőtlen telej a filmgyártás számára. A legutolsó kísérlet, a „Második emeleti hölgy” című román darab előállítására, amelyhez budapesti kávéházakból szerződtek levitézlett és facér filmszakértőket, — mint ismeretes — 1937-ben végződött kudarccal, megerősítve a hazai filmgyártás jövőtlenségéről alkotott felfogást.

A hívők kitartó munkája azonban végül mégis eredménnyel járt. A múlt év végén filmvállalat létesült, Carpatia néven, amely komoly anyagi háttérrel rendelkezik.

Petru Forfota bukovinai gróf és pénzügyes, volt szentátor és Dorna Vatra fürdőhely volt polgármestere a vállalkozás tőkésé és vezérigazgatója, aki mindenekelőtt egy új stúdió berendezésének anyagi előfeltételeit biztosította. A város egy csendesebb negyedében kibérelt a „Carpatia” egy közismert vendéglőhelyiséget, amelynek hatalmas parkja is van s ezt a helyiséget alakítja át stúdió céljaira a legtechnikátlapabb technikai és akusztikai berendezéssel. A munkálatok annyira előrehaladtak már, hogy

február 1-én meg is indulnak az új stúdióban a forgatások.

Stúdió tehát lesz Bucurestiben kettő is.

További követelmény a filmgyártáshoz a művészség. Erről is gondoskodott a most induló vállalkozás, az előállítandó film szükségleteinek megfelelően. Vigjáték készül, amelynek szcenáriumát Camil Petrescu, a kiváló költő készíti el. Az ő nevét a siker biztosítékának mondják a viszonyok jó ismerői.

Már a darab címe is megvan: *El și ea și cealaltă* — amit magyarul így lehetne fordítani: *A férfi, a nő és a harmadik*.

Megnyerte a vállalkozás Gál Bóla, az ismert budapesti rendezőt,

aki igen sok sikeres magyar filmet rendezett már. A vállalat művészi vezérkarának egyik sokatígérő tagja az erdélyi Papp Sándor újságíró, rég: filmszakember, akinek a vállalat megalkulásában is jelentős szerepe volt.

Színészanyag dolgában elég jól áll a főváros. A háború előtti három színházzal szemben ma 11 színház működik Bucurestiben, amelyek mindegyikében van néhány igen jó filmjátszóra is alkalmas erő. Sajnos, az öt magánvállalatot képező Sica Alexandrescu színházi tröszt-vezér oly kurta póronzon tartja művészeit, hogy azok közül válogatni szerződéses elvétel nélkül hajós, inkább az állami színházak tagjait veszik majd igénybe, akiknél csupán a színpadias túlsókra való hajlandóságot kell majd a rendezők kiméletes kézzel letörölnie. Vraeca Gheorghel, a román színészet legkedveltebb hőszerelemesét, Elvira Godeanu jellemző színésznőt, Bullfinschit, továbbá a rádióból is előnyösen ismert kedves és vidám Stroel és Vasilachet szerződtek a fordulatossá igérkező vigjáték főbb szerepeinek eljátszására.

Már technikai személyzet dolgában jobban a külföldre szorul a vállalkozás. De remélhetőleg okulni fog a „Második emeleti hölgy” bukásán és nem a fajta életmes hajótörőitjeivel fog kísérletezni, hanem kipróbált szakemberek munkáját veszi majd igénybe. Ezek mellé fiatal hazai elemeket fognak beállítani, románokat és kisebbségeket egyaránt, így Bielosich hangmérnököt a bucaresti rádiótól Heim Perenc erdélyi filmoperatőrt és másokat.

A „Carpatia” vezérkarában igen nagy derűlátással néznek a fejlemények elé. Már mozik is akadtak, amelyek nagyobb összegekkel leköltötték az új vállalkozás első filmjét. Hogy az eredmények mennyiben fogják igazolni ezt a bizakodást, azt aránylag rövid időn belül meg fogjuk tudni. Mert az első filmet még a tavasz folyamán vetíteni akarják.

Addig a várakozási állápontra-helyezkedés semmi esetre nem árt. Jávör Béla

Az angol tea centennáriuma

Nagy fényvel ünnepezték Londonban a tea százéves jubileumát

London, január hó.

Január elején jubillát az angolok nemzeti itala, a tea, amelyet különben az angolok, amikor először került hozzájuk, csak úgy nyersen, szalonára szórva fogyasztottak. Most volt száz éve, hogy a brit birodalom teát kezdett termelni és ezt az angol nemzetgazdaság szempontjából is oly fontos eseményt nagy ünnepélyességgel ülték meg Londonban.

A százéves jubileum napján az angol uralkodó párnak aranyládát nyújtottak át, amelyben a brit birodalom legjobb teafajtái voltak összegyűjtve.

A gyűjtemény páratlan a maga nemében és senki más nem tudta volna összegyűjteni, csak a brit birodalom teatermelőinek szövetségese.

Ugyanaznap a londoni dokkokból három elefant indult el harminchat láda birodalmi teával a hátán. A menet London legforgalmasabb utcáin haladt végig a világ teakereskedelmének központjába, a Mincing Lane-re.

A londoni lordmayer, Sir Frank Bowater teljes díszben fogadta a menetet és 6 maga elárverte a 36 láda válogatottan finom tehát a teakereskedők jótékony egyesületének a javára.

Az árverés után a Mincing Lane-en közszemlére tettek ki egy ezüstládát, amelyben ugyanazok a válogatott teafajták vannak elhelyezve, melyekből a királyi pár aranyládáját is megtöltötték. Az ezüstládát később légmentesen lezárták és a fedelébe bevették, hogy csak

2939 január 1-én szabad felbontani.

Este a lordmayer bankettet és nagy fogadóestélyt adott, amelyet az angol teakereskedelem vezető személyiségei találkoztak az ország politikai, esztétikai és társadalmi előkelőségeivel.

A brit teatermelés száz év alatt

évi 360 millió kilogrammos termelést ért el.

Az első szállítmány birodalmi tea, amely a Mincing Lane-re érkezett, mindössze nyolc, egyenként 150 kilós ládából állt. Három Assam Sou-choung, ötben pedig Assam Pekoe tea volt.

Talán sohasem került volna sor arra, hogy Indiában teatermeléssel próbálkozzanak, ha 1838-ban nem jár le az a Kínával kötött szerződés, amely a kínai teának Angliába való szállítását szabályozta. Londonban a teakereskedők között általános volt a kétségbeesés, mert attól tartottak, hogy bezárulnak a kínai és a japán kikötők a teaszállító hajók előtt és Anglia nem tud többé teához jutni.

Lord Cavandish Bentick, bengáli főkörmányzó a hír hallatára bizottságot alakított annak tanulmányozására, vajjon nem lehetne-e a teatermelést Indiában meghonosítani. Ősi hindu festmények és feljegyzések juttatták erre a gondolatra a főkörmányzót. Ezekből a képekből és krónikákból arra lehetett következtetni, hogy

a tea voltaképpen indiai ital

és innen indult hódító útjára, Kínába.

A bizottság vizsgálat alá vette India legkülönbözőbb vidékeit és arra a meggyőződésre jutottak, hogy India földje valóban rendkívül alkalmas lenne teatermelésre. Mingyárt ki is jelölték azokat a vidékeket, amelyek a legalkalmasabbak lennének és haladéktalanul munkához láttak Mocsarakat csapoltak le és dzsungelket irtottak ki, hogy teatermelőknek adjanak helyet.

Ötven év múlva India már több tehát exportált, mint Kína,

ma pedig az indiai és cejloni tea mellett a kínai tea szerepe teljesen eltörpült a világpiacokon.

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, II. Károly király-út 5. sz.

LOFIZETÉSI ARAK: Belföldön: Egész évre 900, félre 450
negyedévre 225, egy óra 75 lei.
Magyarországon: Egész évre 50 P, félre 25 P, negyedévre 15 P
Egyes szám ára 20 fillér, vasárnap és ünnepeken 24 fillér.
Postatakarékpénztári csekszámlánk száma: 80.037
Telefon: 12-27.

Kolozsvári szerkesztő: **dr Sulyok István.**

Kéziratokat nem örzünk meg és nem adunk vissza.

**GHELMEGEANU RÁDIÓBESZÉDET
MOND A TECHNIKUSOK SZAKMAI SZERVEZETÉRŐL.** Bucuresti. Saját tud. Péntek este 20 (este 8-kor) órakor *Ghelmegeanu* miniszter a „Nemzet Órája” keretében beszédet mond a technikusok szakmai szervezetéről.

Aranymisés piarista tanár. Temesvár. Saját tud. A temesvári piarista rendházban ezidén ritka jubileumi ünnepség lesz. A rendház egyik tagja, *Mondik Pál*, a nyár folyamán éri el pappaszentelésének ötvenedik évfordulóját. Az arany-misés piarista tanár a városban általános tiszteletnek és szeretetnek örvend. Munkácson született 1864-ben és ötvenhat évvel ezelőtt lépett be a rend kötelékébe. 1889 július 14-én szentelték áldozópappá. Tanári pályája során a piaristák számos intézetében működött, gimnáziumi igazgató is volt Podolinban és Máramaroszigeten. Több évtizedes lelkes és üdvös tanári és igazgatói működése után, nyugállományba kerülve, a temesvári rendházba helyezték, amely annakidején pályájának első állomása volt. Mint fiatal tanár, pappaszentelése előtt, itt kezdte meg működését s akkori tanítványai is ragaszkodó szeretettel vannak iránta. *Mondik Pál* a temesvári rendházban érte meg a rend bünségi letelepedésének százéves jubileumi ünnepségét és ugyancsak résztvehetett a tavaly megtartott százötven éves jubileumon is. Aranymiséje alkalmával bizonytalán egy a rendtársai, mint pedig volt tanítványai és egyéb tisztelői bensőséges szeretettel vesznek részt a jubileumán.

Felhívás

Tisztelettel hozom érdekelt előfizetőink szíves tudomására, hogy a „MAGYAR UR-ASSZONYOK LAPJA” 1939 január elsejétől újból megjelent és rövid időn belül szíves rendelkezésükre fog állni. Nagyon kérem még néhány napig szíves türelmüket.

TÖRÖK JÁNOS
Oradea, Cásuja postálá Nr. 47.

Elbocsátották a szatmári városi tisztügyészt. Saját tud. Megirtuk, hogy a szatmári városházán dr *Gherman Joe* közigazgatási vezérfelügyelő vizsgálatot tartott. A vezérfelügyelő megállapította, hogy dr *Benea Stefan* volt polgármester törvénytelen módon nevezte ki magát városi tisztügyésszé. *Hanzu királyi* helytartó, a vezérfelügyelő megállapításai alapján dr *Benea Stefan* kinevezését megsemmisítette. A királyi helytartó határozata kedden érkezett meg Szatmárra. A városi ügyészség vezetését *Moys Victor* polgármester dr *Benea Nicolae* rangidős ügyészre bízta.

ÚJ ARCKÉPES ITALMÉRÉSI ENGEDÉLYEKET AD KI A PÉNZÜGYMINISZTERIUM. Bucurestiből jelentik: Míután a pénzügyminisztérium ellenőrző közegeli megállapították, hogy az italmérési engedély tulajdonosok gyakran törvényes rendelkezések ellenére harmadik személyeknek bérbeadják jogukat, elrendelte az italmérési engedélyk kicserélését. Az italmérési engedélyket a jövőben az engedélyes és alkalmazottainak fényképével is ellátják.

KÖZÉPISKOLAI MAGÁNVIZSGÁK. Bucurestiből jelentik: A középiskolai magánvizsgák, amelyeket az eredeti tervek szerint január 25-ére tűztek ki, újabb intézkedés következtében február elsején kezdődnek.

Kiugrott a vonatból és a lábát törte a szabadságos katona. Buziásról jelentik: *Kraft Sándor* huszonnégy éves katonai évet szolgáló legény szabadságának leteltével vissza akart utazni Nagyváradra. Rossz vonatra szállt fel azonban, amikor ezt észrevette, kiugrott a már robusztos szerelvényből. Az ugrás után elterült a földön s mentőknek kellett kórházba szállítani.

A „Nagyvárad Katolikus Legényegylet” 1939 február 5-ikén nagy műsoros farsangi bált rendez, melyre városunk keresztény társadalmát szeretettel meghívja a RENDEZŐSEG.

PUSZTÍTÓ EREJŰ VIHAR ÉS FELHŐSZAKADÁS SUJTOTTA ARGENTINA EGYIK TARTOMÁNYÁT. Buenos Airesből jelentik: Hatalmas erejű vihar vonult végig *Kordova* tartomány fölött, amelyet felhőszakadás követett. A felhőszakadás nagy árvízvet okozott a tartományban és elmosta az összes utakat és vasútvonalakat. *Santiago-Estero* közelében egy tehervonat az elmosott töltésről a *Kolorádó* folyóba zuhant. A mozdonyvezető és a 12 vasutas életét veszítette a habokban.

MÁRIA OLASZ KIRÁLYLEÁNY ÉS BOURBON LAJOS PÁRMAI HERCEG ES-KÜVŐJE. Rómából jelentik: Hivatalosan jelentik, hogy *Mafalda* hercegnő állapota örvendetesen megjavult. Ezért *Mária* királyasszony és *Bourbon Lajos* páрмаi herceg esküvőjének, melyet *Mafalda* hercegnő betegsége miatt halasztottak el, most már semmi akadályja sincs. Hivatalos jelentés szerint az esküvőt január hó 23-án tartják meg.

Gázmaszkot kell beszerezniük a vállalatoknak alkalmazottaik számára. Bucurestiből jelentik: *Paul Teodorescu* tábornok legi és tengerészeti miniszter törvénytervezetet készített, amelynek értelmében az összes polgári és katonai hatóságok, az ipari és kereskedelmi vállalatok kötelesek felszerelni személyzetüket a légítámaszkodás ellen védekező eszközökkel. Ez a tervezet most van a legfőbb törvénykezési bizottság előtt. A törvénytervezet értelmében mindazok az intézmények, amelyek az állam költségvetésében szerepelnek, a törvény megjelenésétől számított hat hónapon belül kötelesek személyzetük részére a szükséges gázmaszkokat beszerezni. Ami a ipari és kereskedelmi vállalatokat illeti, mindazok a vállalatok, amelyek részvénytársasági, közkereseti, vagy egyéni cég formájában működnek, kötelesek legkésőbb 1939 április 30-ig egész személyzetük részére gázmaszkokat beszerezni. A vállalatoknak jogukban van a gázmaszkok árát a személyzet fizetéséből levonni részletekben, de minimum nem lehet kevesebb, mint hat havi részletekben. Azok, akik a rendelkezésnek nem tesznek eleget, kétezer leitől 200.000 leig terjedő pénzbüntetéssel sújthatók, visszaesés esetén az első büntetésnek ötszörösét lehet kiróni vagy elrendelhetik a vállalat bezárását. A gázmaszkok a nemzetvédelmi minisztérium elfogadott modellje szerint készülnek, áruk a magánvállalatok számára 600 lei lesz. Az összes részletek levonása után a gázmaszkok a vállalatok alkalmazottainak tulajdonát fogják képezni.

Meleg ételeket is árusító élelmiszerüzletek zárórarendje. Bucurestiből jelentik: A munkaügyi minisztérium rendelete értelmében azokat az élelmiszerüzleteket, ahol meleg ételeket is készítenek, a vegyes élelmiszerüzletek közé sorozzák és ezek déli szünete fél 2-től fél 4-ig tart, este pedig 8 órakor kötelesek zártak. Vasárnap és ünnepnap ezek az üzletek zárva tartandók.

A nagyvárad evangélikus egyház kérése. A nagyvárad evangélikus egyház előjárósága kéri a híveket, hogy az egyházat ért konverziós és másnemű veszteségek; továbbá egyházi és iskolai kötelezettségek kényezere folytán mérsékelten felemelt egyház-adó értesítését megértéssel fogadni s a meghirdetendő ezt megerősítő közgyűlésen teljes számban résztvenni szíveskedjenek.

A nyakam merev a fájdalomtól

— Mit csináltál, hogy nyakfájásom ily hamar elmúlt?

— Az egyetlen hatásos szert használtam: **bedörzsöltelek CARMOL *)-al.**

*) **Carmol** a legjobb bedörzsölőszert megfázás, gripa, reumatikus fájdalmak és táz ellen

Zürichi zárlat. Párizs 11.68 háromnegyed, London 20.72, Newyork 442.75, Brüsszel 74.85, Milánó 23.30, Amszterdam 240.45, Berlin 177.62, Szófia 540, Prága 15.15, Varsó 83.50, Belgrád 10, Bucuresti 325.

Torda új polgármestere. Torda Saját tud. Torda fürdőváros lévén, polgármesterét minisztertanácsi határozattal nevezték ki az új közigazgatási törvény rendelkezése szerint. Ezért késett mindmáig a polgármesteri állás végleges betöltése s ezért eddig csak ideiglenes, vagyis átmeneti kinevezések voltak. Az általános nagy érdeklődéssel várt végleges kinevezés most történt meg Torda város polgármesterévé hat évre dr. *Gențiu Gyula* volt polgármestert nevezték ki, aki régebben 14 éven át töltötte ezt a tisztjét.

Katonai jelentkezések Nagyváradon. A tartalékos tisztek a következő sorrendben jelentkeznek: E betűsök január 18-án. F betűsök január 19–20-án. G betűsök január 21 és 23-án. H betűsök január 26-án. Legénységi állományban levő tartalékosok jelentkezése: Január hó 18-án az 1931. évfolyambeliek A-tól M-ig. Január 19-én az 1931. évfolyambeliek N-től Z-ig. Január 20-án az 1930. évfolyambeliek A-tól M-ig. Január 21-én az 1930. évfolyambeliek N-től Z-ig. Január 23-án az 1929. évfolyambeliek A-tól M-ig. Január 25-én az 1929. évfolyambeliek N-től Z-ig. Január 26-án az 1928. évfolyambeliek A-tól M-ig.

NEGYVEN TÜRÖK DIÁK TANULMÁNYUTON ROMÁNIÁBAN. Bucuresti. Saját tud. Kedden délután egy egyetemi tanár vezetésével 40 török diák jelent meg *Titanu* propaganda-adminisztratiónál, akik tanulmányúton vannak Bucurestiben.

Mozdonyvezető, aki mindenáron — ügyvéd akar lenni. Szatmár. Saját tud. Beszámoltunk arról a példa nélkül álló beadványról, amelyet *Burján András* nyugalmazott vasúti mozdonyvezető a szatmári ügyvédi kamarához intézett. *Burján* beadványában kifejtette, hogy a nyugdíj-törvény őt az ügyvédekkel egy csoportba sorozta, ezenkívül a törvényszakaszokat bármelyik ügyvédnél jobban ismeri. Mindezek alapján kérte az ügyvédi kamarát, hogy vegye fel tagjai sorába és részére a bucaresti uniótól kérjen működésre jogosító diplomát. A kamara vezetősége a beadványt természetesen elutasította, amit *Burján* a bucaresti Uniónál megfellebbezett és indokait négy sűrűn telegélt oldalon fejtette ki. A beadványhoz két törvénykönyvet, rengeteg iratot és bizonyítványt csatolt. A fellebbezést a szatmári ügyvédi kamara Bucurestibe továbbította, ahol minden bizonnyal elutasítják. *Burján* egyébként rendszeresen foglalkozik zugirászattal és emiatt bünvádi eljárás is indult ellene.

BÖZÖDI GYÖRGY ERDÉLYI FIATAL IRÓ RÉSZVESEDÉST KAPOTT AZ IDEI BAUMGARTEN-DIJBÓL. Budapest. Saját tudósítónk jelenti: A *Baumgarten*-díjat szerdán délután osztották ki a díjazott írók között. Három-három ezer pengőt kaptak: *Molnár Kata*, *Farkas Zoltán*, *Jékely Zoltán*, *Jankovich Ferenc*, *Laczkó Géza*, *Halász Gyula*, *Illés Endre* és *Szabó Zoltán*. Ezer-ezer pengőt kapott *Devecsery Gábor* és a fiatal erdélyi író *Bözödi György*.

Pontosan állítsuk ki a bérleti deklarációkat. A bérleti deklarációk beadási határideje január hó 31-én lejár. Figyelmeztetjük tagjainkat és általában az összes háztulajdonosokat és főbérletket, hogy ezt a határnapot el ne mulasszák és egyben, hogy a bérleti deklarációkat pontosan állítsák ki. Be kell írni a deklarációba a bérjők neveit, foglalkozásukat, az általuk fizetett évi bért és a bérleti szerződés illetékezési számát. Ha a házban oly személyek is laknak, akik bért nem fizetnek, például a házmester, vagy pedig ha a háztulajdonos családtagjai foglalnak el a házban helyiségeket a családi összeköttetés vagy bármely más ily alapon, azonban ezek a személyek adózási kötelezettség alá eső foglalkozást folytatnak, úgy ezeket is be kell jelenteni, de azzal a megjegyzéssel, hogy ezekkel bérleti viszony nem áll fenn, ezek bért nem fizetnek. Azt is helyes megemlíteni a deklarációban, ha egyes helyiségek, amelyek eddig bérbe kiadva voltak, jelenleg ki-bérletlenül állanak, továbbá azt is, hogy egyes ingatlanrészek átalakítás folytán változást szenvedtek, vagy pedig teljesen megszűntek. Az albérletket a főbérlet kötelesek bejelenteni. Tagjaink további felvilágosításokat *Cosbuc-utca 4. szám* alatti központi helyiségünkben díjmentesen nyerhetnek, de kérjük, hogy a legutóbbi tagdíjnyugtát hozzák magukkal. A nagyvárad Háztulajdonosok Szövetsége ügyvezető elnöksége.

* **Sasok Turista Egyesülete** folyó hó 22-én, vasárnap délután 5 órakor a *Duca-utca 9. számú* házban táncos teadélután rendez. Ennek keretén belül az egyesület elnöke *seprősi Czárán Gyula* természetjáró apostol életéről és működéséről fog megemlékezést tartani.

A mezőgazdasági kamarák országos szövetsége beszámolót adott múltévi működéséről

Gépek behozatalával, mintagazdaságok létesítésével, kiállítások rendezésével, tanfolyamokkal és egyéb támogatásokkal segítette a földműveseket

Bucurestiből jelentik: A mezőgazdasági kamarák országos szövetsége most hozta nyilvánosságra elmúlt évi működésének mérlegét. A fősorakoztatott adatokból kitűnik, hogy a kamarák nélkülözhetetlen szervei az ország mindjobban fejlődő földművelésének és az elmúlt évi öntudatos munkájuk méltó alapja a most kezdődő esztendő munkakövetelményeinek.

A kamarák vezető irányelve egész évben a föld kitermelő eszközeinek, szerszámainak, gépeinek tökéletesítése volt. Belátták a vezetők, hogy csak ennek az elvnek megvalósításával lehetünk méltó versenytársai a többi földművelő államnak. Eppen ezért a szövetség kijárta a gazdasági gépek vámmentes behozatalát. A kedvezményes kihasználásával 300 traktort és 100 más gazdasági gépet hoztak be az elmúlt évben. A traktorcsapatokat, amelyeket a földművelésügyi miniszter szervezett meg, ugyancsak a kamarák igazgatják. Az 1938—39-es évszakra 4 millió 473 ezer 300 leit irányoztak elő erre a célra.

A központi mezőgazdasági kutatóintézzel karöltve, az országban összesen 56 birtokon folytak kísérletek több mint egymillió lei költséggel. Ezenkívül 132 helyen tartottak fenn a kamarák mezőgazdasági központot, ez hétmillió néhányszázezer lei költséggel járt.

Ugyancsak az elmúlt évben történt a mintagazdaságok megszervezése. Az ország területén nem kevesebb mint 720 mintagazdaság létesült, ezek közül 142 gazdaság támogatást is kapott. Ezeknek a költsége 923 ezer leire rug.

A nemzeti búzakiállítás rendezéséhez is hozzájárultak a kamarák s 1 millió 250 ezer leit fordítottak e célra.

Szoros kapcsolatban állottak állandóan a földművelőkkel és ismerték minden vidék sajátos szükségait. Így az 1938-as költségvetési évben a következő támogatásokat, díjakat osztották ki: 7 millió néhányszázezer leit nemes vetőmag beszerzésére, másik 7 millió leit mezőgazdasági gépek beszerzésére, 6 millió 200 ezer leit szőlő- és gyümölcsfaoltványok beszerzésére, 3 millió leit műtrágyára, 11 millió leit fajbaromfi, méhek és selyemhernyó tenyésztésére, 1 millió leit állattenyésztő szindikátusok felállítására, közel 5 millió leit szérumok, orvosságok, oltószerek beszerzésére, 16 millió leit községi istállók építésére, 3 millió leit az országúti fásítására és 4 millió leit más támogatásra.

A kamarák szövetsége mindig a gazdák érdekeit tartotta szem előtt és számtalan esetben járt el eredményesen a földművelők különböző ügyeiben.

Így a szövetség közbenjárására mentették fel a kereskedelmi adótól azokat a gazdákat, akik maguk szállították nevelt állataikat. A munkaügyi miniszteriumnál a mezőgazdasági munkások kedvező elhelyezkedési feltételeinek megállapításánál járt el sikeresen a szövetség. A hadügyi miniszteriumban a hadsereg számára szükséges lovak vásárlásának kérdésében elérte a szövetség a káros közvetítés kizárását. A gabonaértékesítés akciójára 3 millió leit költött a szövetség.

Átmeneti korszakban élünk és éppen most, ezekben a nehéz napokban nagy könnyebbségére van a földművelőknek az a segítség és támogatás, amelyet a mezőgazdasági kamarák számukra biztosítanak.

* **Erőteljes, vérmes, kövér embereknel** reggelként éhgyomorra egy pohár természetes „**Ferenc József**” keserűvíz kiadós belürülést biztosít, lényegesen előmozdítja az emésztést és az anyagcserét s a vérkeringést az egész szervezetben megélénkíti. Kérdezze meg orvosát.

Kilenc millió lei értékű közmunkát végeztet Szatmár városa. Saját tud. A város vezetősége a készülő költségvetés keretében hatalmas közmunkatervezetet készített. A közmunkák végső összege kilenc millió lei. A tervezet szerint csaknem valamennyi utcát kőburkolattal láttnak el, kijavítják a gyalogjárókat, ahol pedig gyalogjáró még nincsen, ott újat építenek. A sugárút megnyitása érdekében több ingatlant — ha a tulajdonosokkal nem sikerül megegyezni — kiszájtítanak. A Szamos hidat szintén kijavítják. Több iskolát átépítenek és új iskolákat emelnek. A tervezetet jóváhagyás céljából felküldték a kolozsvári királyi helytartósághoz.

ÖTSZÁZ KANÁRIT HAGYOTT HÁZ-VEZETŐNŐJÉRE EGY KÜLÖNC GRÓFNŐ. Londonból jelentik: Warwick lady, a nemrég elhunyt különcödő „szociálista grófnő”, végrendeletében házvezetőnőjére, Nancy Galpinra, évi ezer font életjáradékot hagyományozott. Neki hagyományozta 500 kedvenc kanáriját, 17 papagáját, 29 angora macskáját és 23 kínai ölebecskjét is azzal a feltétellel, hogy tartozik mindennap sajátkezüleg etetni az örökösök 12 vadmacskáját.

Terményárak Nagyváradon. A Mezőgazdasági Kamara hivatalos terményarai: Buza 410, rozs 380, árpa 400, zab 365, tengeri 360. Piaci árak: Buza 410—420, rozs 400—410, árpa 420—430, zab 400—410, tengeri 350—360 lei.

Folyóirat-szemle

A Magyar Tanító legújabb száma is értékes tartalommal jelent meg. Székely Gyula szakavatott szerkesztésében. Tanügyi közlemények, tájékoztató és ismeretterjesztő közlemények mellett a tanítókat érdeklő hírek töltik meg a lapot, amely Nagyváradon, Str. Take Jonescu 6. sz. a. rendelhető meg. Előfizetési ára egész évre 60 lei.

A Jóbarát. Az erdélyi magyar ifjúnak, legyen az katolikus vagy protestáns, diák vagy iparostanonc, kongreganista vagy az IKE tagja — minden felekezeti és társadalmi különbség nélkül mindegyiküknek nélkülözhetetlen jópajtása, tanácsadója és szószólója a Kolozsváron megjelenő „Jóbarát”. Közel húszéves működésére tekint vissza a kedves kis folyóirat és mindig ott áll, amikor segítő kézre, vidám cimborára, szerető bajtársra van szüksége az erdélyi magyar ifjúnak. A Jóbarát legújabb száma most jelent meg. Az izlésesen kiállított kis lap gazdag tartalmából kiemelhetjük a következőket: Öfelsége II. Károly király újévi rádiószózata az ország népéhez. — Püspök Atyánk. — Blédy Lajos: Ahol a Rajna útjára indul. — Brász Ilona: Az első kráter-erőmű terve. — Sireagu O.: Krisztus árnyékában. Átköltötte: Flórián Tibor. — Holló Ernő: Tájékp (vers). — Illyés Sándor: Aviatikai érdekességek. — Mit kell tudnunk a fajleméletről? — Holló Ernő: Ünnepek (vers). — Protestáns testvéreink munkájából. — Silo sírköve. — Nyelvtelke. — Mária Kongregáció. Rovatvezető: Dávid László dr. — Kósa János: A fehérkeresztes gáz. (Folytatásos ifjúsági regény, 5. közlemény). — Fejtörő. — Orbán Szilveszter: Unalom (vers). — Trombitás a gyorsvonaton. — Fakadó rügyek. Beszámoló a karácsonyi pályázat eredményéről. — A lap minden hónap 15-én jelenik meg. Előfizetés: egy évre 120 lei, egyesszám ára 14 lei. Megrendelhető: Kolozsvár Római Kat. Főgimnázium, Str. Kogălniceanu 2. sz.

A „Magyar Népegészségügyi Szemle” ezévi januári száma a következő tartalommal jelent meg: Dr. Schmidt Béla: Dr. Gergely Endre: Dr. Orient Gyula: A köznép gyógyszerei és miszticizmusa. Árt-e a dohányzás a véredényeknek? Dr. Zemplényi Imre: A bélélődsdiokról. Vasárnap-i iskola: Dr. Parádi Kálmán: A tudósvész rombolásai a szervezetben III. A föld népeisége. A kiadóhivatal kérelme. A lap megjelenik minden hónap 15-én. Evi előfizetési ára 120. Megrendelhető: Targumures, Str. Sft. Gheorghe 20

Húsvágó bárdal megölte lakásadóját egy munkásember, Bucuresti. Saját tud. Craiovában Diavonescu Ion nyugdíjas öregember 60 éves feleségét egy húsvágó balátval megölte lakójuk, egy Cacaliceanu Pavel nevű munkásember. A gyilkos a férfi távollétében követte el tettét, a nyugdíjas házaspár lakásán, ahonnan 50.000 leit is magával vitt, majd pedig eltűnt a városból. Egyelőre a feleségét tartóztatták le.

FELSŐTÖMÖSÖN KISIKLOTT EGY TEHERVONAT. Bucuresti. Saját tud. Hétfőn este háromnegyed kilenc órakor Felsőtömösön egy hibás váltó miatt egy tehervonat két vagonja kisiklott. A vasúti vonal ennek következtében 100 méteres szakaszon annyira megrongálódott, hogy a Brassó és Bucuresti között közlekedő személyvonatok forgalmában zavar állott be és a vonatok nagy késésekkel érkeztek Brassóba, illetve Bucurestibe.

Nátha ellen Diana sós-borszesz bedörzsölés

ÖT ISMERETLEN HAYDN-SZIMFÓNIA T FEDEZTEK FEL. Newyorkból jelentik: A közelmúltban fedezték fel Haydn öt ismeretlen szimfóniáját, amelynek a kéziratát egyik londoni múzeum irattárában találták. A newyorki Operában ünnepélyes külsőségek között tartanak egy Haydn-koncertet, amelyen az öt ismeretlen szimfóniát adják elő.

VALLÁSKÜLÖNBÉSÉG NÉLKÜL ALKALMAZKODNI KELL AZ ÁLLAMI LICEUMOK NÖVENDEKEINEK AZ ÓRARENDHEZ. Bucuresti. Saját tud. A nemzetevelésügyi miniszter elrendelte, hogy a középiskolai leánytanítványok vallásukra való tekintet nélkül, tehát a zsidó leányok is, kötelesek az iskolai órarendhez alkalmazkodni, különben nem lehetnek állami iskolák növendékei.

Kereskedőknek vagy iparosoknak tekintendők-e a mézárások? Bucurestiből jelentik: A Kereskedelmi és Iparkamara emlékirattal fordult a munkaügyi miniszteriumhoz, amelytől azt kérte, hogy változtassa meg 27.300—1938. számú rendelkezését, amelynek értelmében a mézárások a jövőben nem kereskedőknek, hanem iparosoknak tekintendők és ennek megfelelően az ipartörvény elbírálása alá esnek. Az emlékirat rávilágít arra, hogy különbség van a mézárások-szolgálat és a nagyban vagy kicsinyben eladó mézárások között. A segédek az állatok levágását végzik, míg az említett tulajdonosok kereskedelmet üznek. Végül arra is utal az emlékirat, hogy mindazok a törvények, amelyek alapján adó- és illetékfizetések történnek, a mézárásokat kereskedőknek tekintik.

Drótkötélpályán viszik a turistákat Európa legszebb sípályáira. Torinóból jelentik: Sestriere környékén hatalmas drótkötélpályát építettek, amely néhány nap múlva megkezd működéset. Az új drótkötélpályán a turistákat 2007 méterről szállítják fel 2700 méteres magasságba, ahol Európa szinte legszebb sípályái várják a látogatókat. Ezeket a sípályákon nem ritka az 1600 méteres szintkülönbség.

Vakmerő betörők garázdálkodnak Tordán. Saját tud. Az utóbbi napokban a betöréses-lopások egész sorozatát követték el a városban. Az elmúlt éjjel ismeretlen tettesek bemásztak Páll József kereskedő Ratiu-utcai telkére s ott egy raktár lakóját verték le, de a zajra kirohanó háziak elűzték a már feltárt raktárt megdézsmálni akaró éjjeli látogatókat. Dr. Gál Miklós ügyvéd házába is megkísérelték a betörést, de dr. Gál Miklós felbredt és villanyt gyújtott, mire a betörők elmenekültek. — A Cloșca-utcában Bálint János vármegyei tisztviselő házába törték be az ismeretlen tettesek s a háziak távollétében a lakást teljesen felforgatták és kifosztották. Elvittek 2000 lei készpénzt és több mint 15000 lei értékű ékszert és ruhaneműt. Hasonlóan kifosztották a városból távollevő Andrașan Emil törvényszéki bíró lezárt villa-lakását, ahonnan 4000 lei készpénzt, sok ruhát, fehérneműt, ágyneműt, élelmiszert és három aranygyűrűt vittek el, több mint harmincezer lei értékben.

Színes pósta

A GAZÁLARC MULTJA

A brit birodalmi intézet jelentése szerint a gázálarc feltalálása 1854-ben történt. Egy akkor nagyon ismert orvos, Stenhouse találta fel a gázálarcot, hogy magát és orvosársait a kolerajárvány ellen megóvjá. Amikor a járvány megszűnt, az álarcot nem használták többé és lassanként teljesen megfeledkeztek róla.

KÖKORSZAKBELI LELETEK CHILÉBEN

Chilében kőkorszakbeli kulturát fedeztek fel. A newyorki „American Museum of Natural History” expedíciót szervezett, amely két és fél évig dolgozott Chile déli vidékein. Az expedíció eredményeképpen a Rio Cico vidékén kőkorszakbeli kultúra maradványaira bukkantak, amelyek egyrészt idősebbek, mint valamennyi eddig Délamerikában talált lelet. Az egyik barlangban öt egymás utáni kulturának nyomait sikerült kimutatni, amelyek közül a negyediket a Krisztus előtti 2000 évre becsülik.

ÚJ TALÁLMA NY: AZ ALUMINIUMHEGEDŰ.

Egy néhány év óta Turinban élő, Giuseppe Musciacchio nevű fiatal tanár munkás új típusú, teljesen alumíniumból készült hegedű készített, amelyet nagy sikerrel már ki is próbáltak, többek között egy, a milánói rádió adott érdekes koncert alkalmával, amikor egyidőben négy ilyen hangszeren játszottak.

A Musciacchio által konstruált hegedű három lapból áll (felső, alsó, oldallap), melyek alapos és hosszú hevítséssel alváltatott alumíniumlemezekből készültek. A hevítés célja az volt, hogy a lemez minél többet veszítsen ruganyosságából. A hegedűanyag nyomtatott alumíniumból készült; az S-alakú rések keskenyebbek, a láb és a húrdeszka alacsonyabbak, mint a rendes hegedűkén.

AZ EZRED BECSÜLETE.

Adelaideben az ott állomásozó 8. gyalogezred egyik közkatonáját egy izgága szabómester súlyosan megrágalmazta olyképpen, hogy elhíresztelte róla, hogy ő az ezred legyávább, legutolsó katonája. A gyalogos nem a bírósághoz, hanem ezredparancsnokához fordult elítélésért, mire a parancsnok elrendelte, hogy a szabómestert meg kell hivatni és ki kell kérdezni, mire alapozza a rágalmat. A polgári személy nem tudott adatokat felhozni sértésére. Ezért a város polgárságának csatlakozásával bojkottot rendeztek ellene, úgyhogy többé egyetlen munkát sem kapott. A meggondolatlan szabómester elköltözött a városból, de hiába, mert sehol sem fog munkát kapni a földrészben.

ZÁSzlÓK A FINN SZÁLLODÁK BEJÁRATA FELETT

Finnország fővárosának, Helsinkinek szállodái érdekes szokást vezettek be nemrégben. Valahányszor új, külföldről érkezett vendég száll meg náluk, mindannyiszor kitűzik a hotel bejárata felé annak a nemzetnek lobogóját, amelyhez az illető tartozik. Ha tehát új vendég érkezik, ilyen módon azonnal meg tudja állapítani: laknak-e honfitársai a szállodában. Minthogy Helsinkinek meglehetősen nagy az idegenforgalma, a város egyes nagyobb hoteljeinek bejárata felett néha valóságos zászlóerdő leng.

ÉRDEMES CÁPÁT FOGNI

A tenger legfélelmetesebb rablója a cápa, melyet mindenfelé nagy erővel irtanak, mert az emberre is veszedelmes. A cápavadászatnak viszont más szempontból is van értelme, nemcsak azért, hogy irtják a tenger legmerészebb és legveszedelmesebb lényét. A cápáknak ugyanis csaknem egész testét pompásan lehet értékesíteni és ezért jó üzlet is a cápa fogás. Májából olajat sajtolnak, mely igen gazdag A és D vitaminban, de ezenkívül jó áron veszik az acéliparban is, hol az acélkeményítésnél használják fel, valamint kedvelt nyersanyagja a margarin- és szappangyártásnak is. A cápa húsát szárítva ételülják az afrikai, indiai, kínai, japán benzszülötteknek, akik nagyon szeretik a cápahúst. A kínaiak egyik legkedvesebb inyencfalata a cápauszony. A szárított és lisztelt őrutlú cápatest kitűnő takarmány és trágya. A cápabőr rendkívül erős bőr s drágán veszik a fényűző bőrcikkgyártó gyárak. Szinte azt lehet mondani, hogy amilyen kártékony teremtés elevenen, a cápa, olyan hasznos minden porcikája halála után.

Eucharisztikus Világkongresszusi Almanach

Diszes kötés, művészi kiállítás. Több száz fénykép.
Ara a pénzelőzetes beküldése esetén 420 lei és porto 30 lei

Rendelje meg még ma az „ECCLESIA” könyvkereskedés Oradea, vagy a „MAGYAR LAPOK” útján!
LEGSZEBB CSALADI EMLÉKKÖNYV!

Naptárreform-tervezeten dolgozik Nékám Lajos dr

Érdekes tervek a hónapok megrövidítésére

Budapest, január hó.

A Népszövetség nemrégiben bizottságot küldött ki, amelynek az volt a feladata, hogy a rendkívül bonyolult grigoriánus naptár egyszerűsítésének kérdését tanulmányozza. A bizottság el is kezdte működését, közben azonban Budapesten Nékám Lajos dr egyetemi tanár, a magyar felsőház tagja rendkívül érdekes reformtervezetet dolgozott ki és már meg is tették a lépéseket, hogy ez a tervezet a Népszövetség bizottsága elé kerüljön.

Nékám Lajos dr tervezte forradalmi újítást jelent a jelenlegi naptárrendszerben. Nékám Lajos dr tervezetének alapelvei a következők:

1. Ideális lenne, ha ez az évezredes szokásokon és megállapításokon nyugvó felosztásnak minőség és tartalom tekintetében teljesen azonos időszakok szabályos ismétléséből állana.
2. ha a nagyobb időszakok a kisebbeknek kérek többszöröse lennének;
3. ha a rendszer egyszerűségével annyira felülmúlja az eddigieket, hogy minden állam kénytelen lenne változtatlanul elfogadni;
4. ajánlatos lenne továbbá, hogy a naptár szorosan simuljon a csillagászati alapadatokhoz ez ezért

az évet december 22-ével lehetne kezdeni és ennek következtében a negyedévek váltakozása összeesne az évszakok változásával.

5. A modern idők bizonyos ritmust kívánnak meg a naptártól, hogy a munka időszakát a pihenés időszakára kövesse.

A csillagászat azonban nem könnyíti meg az ilyen egyszerűsítési törekvéseket, hiszen az égitestek mozgásai annyira változóak, hogy még az emberi életviszonyokat is észrevehetően zavarják.

Földünk forgása állandóan lassul, török naptárt tehát lehetetlen felállítani.

Nem meglepő tehát, hogy az eddigi naptárrendszerek kivétel nélkül fogyatékosak voltak és ma már nem tudhatjuk, hogy Mathuzsálem évei milyen hosszúak voltak. A hagyomány szerint Romulus évei csak tízhónaposak voltak, vagyis 304 nappal állottak. Numa Pompilius már két hónappal toldotta meg az évet, a további kiigazítások pedig még jobban növelték a zavart. A júliani szabályozás például megfeleltetett arról, hogy az év nem hat órával, hanem csak 5 óra 48 perc és 46 másodperccel hosszabb, mint 365 nap és minden 128 évben egy nappal túlkompenzált. Ezek az elhanyagolt időtöredékek XIII. Gergely pápa idejében, már 1582-ben tízenháromnapos kést okoztak, ami arra indította a pápát, hogy minden 400 évben három szökő napot el kellett ejtenie, ami egyelőre rendbe is hozta az időszámítást.

A zavarok azonban még ma is léteznek.

A gyakorlati élet megköveteli, hogy az év kezdetét bizonyos vonatkozásokban ne újév, hanem más időponttól számítsák. A római katolikus egyháznál például a egyházi év november végén, számos európai országban az iskolai év szeptember elsején, a katonai év október elsején kezdődik, mint ahogy a költségvetési év sem azonos seholsem a naptári esztendővel.

Don Augustin Edwards terve

Ezeknek a zavaroknak a leküzdésére küldötték ki a Népszövetség bizottságát, amely elfogadta Don Augustin Edwards tervét, amely a következő naptárreformot javasolja.

Minden negyedév első hónapja 31 napos, a többi 2-2 hónap 30 napos lenne. Minthogy ilyen módon minden évnegyed 151 nappal állana, ez pedig éppen 13 hétnél felül meg, minden negyedév ugyanazzal az egyszer s mindenkorra kiválasztott nappal kezdődne. Zavart okozna természetesen a szökőnap és az, hogy a közönséges év nem 364, hanem 365 nappal állana, tehát az 52 héten kívül még egy héten kívüli nap is szerepel

benne. Ezt a szökőévben 2, közönséges évben 1 számfelveti napot az Edwards-féle javaslat a hetektől és hónapoktól független helyre teszi. A szökőnapot a két félév, — június 30 és július 1 közé teszi, — a számfelveti napot, mint zárónapot december 31 és január 1 közé iktatja. Ez igen helyes gondolat.

Nagy hibája azonban az Edwards-féle javaslatnak, hogy hónapjai nem állanak teljes hetekből. Sem a 30, sem pedig a 31 nem többszöröse a 7-nek. Ha tehát pl. az április hónap hétfővel kezdődik, akkor a júniusnak ebben a rendszerben csütörtökkel, a júniusnak szombattal kell kezdődnie és ilyen módon továbbra is megmarad az a rendellenesség, hogy a napok nevei és számai között nincs állandó viszony. Ez a rendszer különben vasárnapkal kívánna kezdeni a hetet, pedig a pihenőnap az utolsó héten.

28 napos hónapok...

Kínálkozik azonban másik módszer, mellyel el lehet érni, hogy mind a 12 hónap pontosan 4 hétből, 28 nappal álljon: a hét egyes napjai pedig minden évben, minden hónapban változatlanul ugyanazon helyekre essenek, például minden év hétfővel kezdődjék s a hétfők soha más számszerű napra, mint a hónapok 1, 8, 15, 22 napjára ne essenek.

Ezt egyszerűen el lehet érni — és ez a Nékám-féle rendszer lényege —, ha a hónapoknak a 28-on felüli napjai, tehát a 31 napos hónapokból a 3, a többieknek a 2 utolsó napot, összesen negyedévenként 7 napot közvetlenül minden negyedév után egy negyedévszámra — vagy kezdő — héttel kapcsoljuk össze. Így minden negyedév három egymástutáni 4 hetes, összesen 28 napos, egyenlő hónapból és egy 7 napos, a negyedévet záró héttől állana. Ezenkívül, mint Edwardenál, minden év végén, a karácsonyi hét után, az újév előtt lenne a 365, vagyis az évforduló nap. Ekkor minden év, minden félév, minden negyedév, minden hónap, minden hét teljes egészben egyenlő és négyzertes szimmetriával elhelyezett lenne, minden megkezdett hét pedig ugyanabban az időszakban be is fejeződne és az évek között különbséget csak a szökőnap tenne, amelyet, — mint Edwards is javasolja — a félév-változáshoz, vagyis június és július hónapok közé kellene beszúrni. Persze gondoskodni kellene arról is, hogy a 29, 30 és 31 napokra eső névnapokat áthelyezzük a negyedévszámra hetekbe.

Apráküldetések

Adós-vétel
szavanként 3 lei

Singer varrógép,
keveset használt eladó.
Ugyanott 1 és 2 szobás lakás kiadó. Nagyvárad Str. Codrilor 11.

Herbst
óra, ékszerarúhá. Regele Ferdinand 3. szám, Nagyvárad. Doxa. Omeri óra 800-1000 lei és feljebb Schaffhauseni óra 3000 lei Arany karikagyűrűk 14 karátos aranyból. — Vaszek és ezüst, briliáns ékszereket, arany órákat.

Szmoking,
alig használt, magas, vékony alakra eladó. Nagyvárad, Str. Paraului I. Károly király és Vlahuta-utca összekötő utcája.

Hülönpéle
szavanként 8 lei

1 liter
tüzes pecsenye bor 12 lei. A „Magyar Lapok” előfizetőinek árengedmény. Jó Lajos fűszerüzletében. Nagyvárad, Tache Jonescu-utca 24. szám.

LEGUJABB

Történelmi nap Szlovákiában

Az első szlovák parlament január 18-ikán tartotta ünnepélyes megnyitó ülését. — A prágai kormány két vezetője vendégként volt jelen az ünnepen

Pozsonyból jelentik: Szlovákiában az új alkotmány szerinti önkormányzat törvényhozó testületét január 18-ikára, szerdára hívták össze. Ez az első országgyűlés Szlovákiában, s így igen nagy a történelmi jelentősége. A megnyitó ülés ehhez képest nagy ünnepi díszszel történik.

A szlovákok első országgyűlésének megnyitására a prágai központi kormány miniszterelnöke, *Beran Rudolf* is ideérkezett. Vele

jött a központi kormány helyettes miniszterelnöke is, *Sirovy* tábornok. A prágai kormány vezetői azonban kifejezetten csak vendégként vesznek részt a megnyitó ünnepen, s az első ülés után azonnal visszautaznak Prágába.

A szlovák tartománygyűlésen kormányként csak a szlovák tartományi kormány szerepelhet, melynek *Tiso* a miniszterelnöke. Ez a kormány az alkotmány szerint felelős a tartománygyűlésnek.

Huszon tüntettek Prchala tábornok miniszteri kinevezése ellen

Londonból jelentik: A *Times* huszti levelezője szerint Kárpátalja jelenlegi fővárosában egyre nagyobb az izgalom *Prchala* tábornok miniszteri kinevezése miatt. Most már nyilvánvalóvá vált, hogy *Prchala* tábornokot a rend helyreállítása végett nevezte ki a prágai kormány. A tudósító szerint ugyanis a

huszti kormány már egyáltalán nem ura a kárpátaljai helyzetnek.

Szerdán újabb tüntetés zajlott le Huszt utcáin. A tüntetők *Prchala* tábornokot szidalmazták és a következőket kiabálták:

— Le a csehekkel! Nem akarunk itt többet csehekkel látni!

Összeült a francia államtanács, hogy döntsön a spanyolországi beavatkozás kérdésében

A szélsőbaloldal a beavatkozást követeli. — Súlyos összecsapás Flandin és Blum között

Parizsból jelentik: A francia közvélemény érdeklődése kizárólag a spanyol kérdés felé fordult. A nemzeti irányú sajtó erélyes hangon hangoztatja, hogy Franciaországnak távol kell tartani magát a spanyol darázsészekedtől, mert a beavatkozásból csak baj származhatik. Ezzel szemben a szélsőbaloldali sajtó azt követeli, hogy a kormány nyujtsa sürgős segítséget a spanyol köztársaságiaknak.

Az izgalom a képviselőházra is áttért. *Flandin* és *Blum* között súlyos összecsapás keletkezett a két nézet kirombanásából. *Flandin* teljes semlegességet követelt, míg *Blum* a francia-katalán határ megnyitását sürgette. A spanyol ügyben egyébként a francia államtanács szerdán este tart ülést és ezen leszögezi a kormány álláspontját. A *Matin* ezzel kapcsolatban hangoztatja, hogy Franciaországnak semmiesetre sem szabad beavatkoznia a spanyol háborúba, mert a beavatkozás Barcelonán már amúgy sem segít, csak felingerli Németországot és Olaszországot s ez esetleg újabb világégésre vezetne. Franciaországnak pedig, a lap szerint, semmi szüksége sincsen újabb világháborúra. A háboru befejezése után — jósolja a *Matin* — majd meglátják, mit nyertek azok a hatalmak, akik a spanyol küzdőfeleket támogatták.

AZ OLASZOK KÉSENLETE FRANCIA BEAVATKOZÁS ESETÉRE

Rómából jelentik: Az olasz sajtó nagy figyelemmel kíséri a spanyol események során Franciaországban kifejlődött hangulatot. A *Messagero* megállapítja, hogy Franco átütő erejű győzelmei miatt újra felelevenedtek azok az irányzatok, melyek Franciaországban a beavatkozás politikája mellett foglalnak állást. A mostani állásfoglalásnál azonban az előbbiekkal szemben lényeges változás van. Most már nem a bolsevizmus nevében, hanem nem-

zeti szempontokból követelik a spanyol beháborúba való beavatkozást. A különböző nemzeti érdekek veszélyeztetésére való hivatkozással akarják rábírní a francia kormányt a beavatkozásra. A beavatkozási irányzat sajtója azzal rémíti a közvéleményt, hogy a totális államok és így legelsősorban Olaszország, Franciaország érdekeit veszélyeztetik. A radikális sajtó azt írja, hogy Olaszország meg akarja vetni lábát a Baleari-szigeteken.

Ezzel szemben olasz körökben ismételtlen megállapítják, hogy Mussolini már többször kijelentette, hogy nincsenek hatalmi szándékai Spanyolországban és Franco győzelme után az olasz önkénteseket egy szálíg visszavonja Spanyolországból.

AZ ANGOL KORMÁNY ELLENZI A FRANCIA-KATALÁN HATÁR MEGNYITÁSÁT

Parizsból jelentik: Diplomáciai körökben úgy tudják, hogy az angol kormány ellenzi a francia-katalán határ megnyitását. Angol körök szerint ez nem keltene jóhatást sem az angol, sem a francia közvéleményre.

Hitler vezérkancellár 40 százalékkal csökkenti a szárazföldi és légi haderő költségeit

Londonból jelentik: A *Daily Telegraph* jelentése szerint *Hitler* vezérkancellár takarékosági okokból csökkenteni akarja a birodalmi költségvetést. Ennek során a szárazföldi és légi haderő költségvetését 40 százalékkal, a birodalmi utak építését pedig 30 százalékkal csökkentené. A csökkentés azért látszik valószínűnek, mert *Hitler* elvetette azt a tervet, hogy a nagyobb költségvetés érdekében új adókat vezessenek be.

Egyetlen napon négy angol repülőgépnél volt halálos alázuhanása

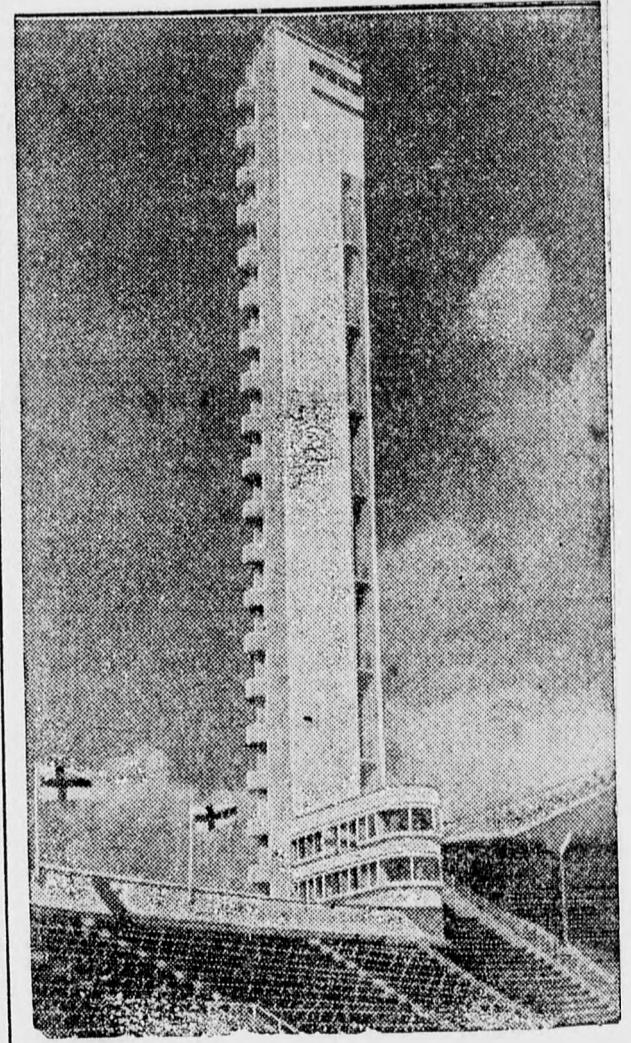
Londonból jelentik: Az angol repülésnek kedden fekete napja volt. Egyetlen nap alatt négy repülőgép zuhant le a szigetországban. Sussexben egy katonai gép elvesztette a tájékozódást és egy falusi házra zuhant, amelyben éppen ötven tartózkodtak, a gép áttörte a ház tetejét, a szoba mennyezetét és mind az öt embert megölte.

Altonban szintén egy katonai gép zuhant le egy fára, pilótája szörnyethalt. A turrey grófságban lezuhant egy gép, de pilótája idejekorán kinyitotta az ejtőernyőt és így megmenekült. A negyedik szerencsétlenség Ipsich közelében történt, ahol egy utasszállító gép gyulladt ki és zuhant le. A gép pilótája meghalt, a benne utazó *Braune* tábornok pedig súlyosan megsérült.

Az angliai titokzatos bombarobbanások

Dublinban keresik a merényletek irányítóit

Londonból jelentik: *Chamberlain* miniszterelnök *Sir Samuel Hoare* belügyminiszterrel hosszabb megbeszélést folytatott a titokzatos bombarobbanások ügyében. A nagy izgalmat keltett robbanások miatt még szerdán is őrizték Londonban az összes középületeket, valamint a parlament épületét. A nyomozás szálai Irországba vezetnek. A rendőrség Dublinban hét egyént keres, akik állítólag a rejtélyes robbantások irányítói és megszervezői. A Scotland Yard emberei az összes kiltőket is megfigyelés alatt tartják és az utasokat átvizsgálják, nehogy a merényletek szervezői elmenekülhessenek.

Helsinki lesznek jövőre az olimpiai ünnepek, amire már is nagyban készülnek Finnországban. Ez a kép a helsinki stadionban épült óriási Olympia tornyot és a stadion egy részét mutatja be. A toronyból kitűnő áttekintés van az egész küzdőterre, miután a különböző sportágak pályái mind egy csoportban, egymáshoz közel épültek.

CENZURAT